

KTL

TIEDOTTA

3 | 2021

Sisällys

Pääkirjoitus	3
Puheenjohtajan palsta	4
Työrauhanturvaajat	6
Sampon blogi: Etätyö loppuu nyt	8
Liiton hallinnon seminaari	9
Työttömyyskassa Aaria tarjoaa työttömyysturvaa	10
Vuosi 2022 on Kauhajoen Ruokamessujen 30 juhlavuosi	12
Rahasta puhuminen työpaikoilla nostaa tuottavuutta	14
Kuhasalon virkistysalueen uudistus Joensuussa	18
Harjoittelijana Joensuun kaupunkirakennepalveluissa	21
Jyväskylän ensimmäinen esteetön liikunta- ja leikkipaikka Lutakkoon	22
Henkilökuvassa Marja Romo	26
Nelimarkka-museo, Etelä-Pohjanmaan aluetaidemuseo	27
Eläkkeellä	28
Visailu: Muistatko vielä satuja/tarinoita, joita olet itse kuullut tai lukenut jälkipolville?	30
Ilmoitukset ja vuosikokouskutsut	31
Visailun oikeat vastaukset	

KTL TIEDOTTAA

3 | 2021

Tekniikan ja Erityisalojen

Ammattilaiset KTL ry

Vilhonvuorenkatu 5 B 34
00500 HELSINKI

Puheenjohtaja Timo Mattila

Puhelin: 050 359 1539
Sähköposti: tjmattila61@gmail.com

Varapuheenjohtaja Eva-Lisa Karlsson

Puhelin: 050 559 1457
Sähköposti: elk.ktl@outlook.com

Sihteeri, Jari Lehdonkivi

Puhelin: 050 438 1742
040 555 8578
Sähköposti: jari.lehdonkivi@tyks.fi
ktl.jle@gmail.com

Paperi:

Kansi: Galerie silk 150g
Sisus: Galerie fine 80g

4041 0660
Painotuote

KTL tiedottaa –lehden

ilместymisajat 2021:

Aineistonjätö	Ilmestyy
nro 1 4.2.2021	maaliskuu
nro 2 5.5.2021	kesäkuu
nro 3 19.8.2021	lokakuu
nro 4 3.11.2021	joulukuu

KTL tiedottaa –lehden toimitus:

Päätoimittaja

Eva-Lisa Karlsson
Sähköposti: elk.ktl@outlook.com

Toimitus ja taitto

Savion Kirjapaino Oy

Painosmäärä: n. 3 000 kpl

Painopaikka: Savion Kirjapaino Oy

Kansikuvat:

Etukansi: Adobe Stock
Takakansi: Unsplash

Pääkirjoitus

Päätoimittaja EVA-LISA KARLSSON

Tämä lokakuinen lehti on kooste kaikesta siitä, mitä kesän ja syksyn aikana on tapahtunut.

Maria Löfgrenin edellisessä lehdessä esiin nostama luottamusmiesten tarpeellisuus ja haaste luottamusmieheksi ryhtymiseen sai pohtimaan luottamusmiesten asemaa yleisesti ja ennen kaikkea sitä, millä eväillä uusi luottamusmies aloittaa, millaista koulutusta ja tukea hänen on mahdollista saada - niin uutena vasta-alikajana, kuin myöhemminkin tilanteiden muuttuessa.

Vaikka luottamusmiesten tehtävä on auttaa edustamiansa henkilöitä heitä koskevissa hankalissa tilanteissa, ovat luottamusmiehet toisaalta vaikuttamassa koko työyhteisöä koskeviin asioihin. He istuvat pöydissä, joissa käsitellään koko työyhteisön asioita ja mitä enemmän heillä on edustettavia, sitä painavampi heidän sanansa neuvottelupöydissä on. Luottamusmiehiä tarvitaan siis meidän kaikkien asioita edistämään, mutta myös toisin päin, meitä kaikkia tarvitaan, jotta meillä olisi vahva ja toimiva edunvalvonta. Tässä lehdessä pohditaan mihin luottamusmiehiä tarvitaan? Mikä on tärkeintä luottamusmiestoiminnassa? Kysymyksiin vastaavat akavalaisten liittojen neuvottelujärjestö JUKO:n neuvottelupäällikkö **Jouni Vattulainen** ja järjestöpäällikkö **Jarmo Niskanen**. Molemmat ovat tehneet töitä yli 20 vuotta näiden asioiden parissa.

Ajankohtainen asia työpaikoilla on parhaillaan käytävät työsuojeluvaalit. Vaikka työsuojeluvaltuutettu on sinänsä järjestökenstä riippumaton toimija, sen rooli ja tehtävät eivät ole itsekseen muotoutuneet. Niiden terveellisen ja turvallisen työympäristön sekä koko työhyvinvoinnin käsitteen synnyttämiseen ovat ammattiyhdistykset vaikuttaneet melkoisesti. Toivottavasti työpaikoilta löytyy aktiiveja henkilöitä, jotka kokevat omakseen yhteisen edun ja ovat myös valmiit työskentelemään sen eteen.

Niin työsuojeluorganisaatioilla, ammattiyhdistyksillä ja työnantajilla riittää pohtimista uudessa arjessa, johon koronasulkujen ja etätyöpakkojen jälkeen olemme siirtymässä. Uusi arki on monessa organisaatiossa ristitty trendikkäästi monipaikkaiseksi työksi ja sillä pyritään tukemaan positiivista työnantajakuva.

Monipaikkaisuus voi kuitenkin tarkoittaa puhujasta riippuen hyvin erilaisia ratkaisuja, yhden ennalta määrätyn etätyöpäivän pitämistä kirjallisen sopimuksen perusteella kerran kuukaudessa tai työntekijän vapautta valita missä ja milloin hän työsuorituksensa tekee, kunhan työlle asetetut aikataulut, laadulliset tai määrälliset reunaehdot täyttyvät.

Keskustelu ei rajoitu vain työn tekemisen paikkaan, vaan sillä on ulottuvuutensa myös työn tekemisen olosuhteisiin sekä välineisiin, joilla työtä tehdään. Työn tekemiseen, myös monipaikkaisen työn tekemiseen, kuuluu useimmissa tapauksissa luonnollisena osana myös työnantajan tarjoamat **työtilat sekä työvälineet**. Entä jos työnantaja onkin mitoittanut työtilat siten, ettei kaikille riitäkään työpistettä ja työntekijä joutuu hakemaan työskentelypaikan muualta? Ulkoistaako tässä tapauksessa työnantaja työvälineiden hankinnan työntekijöille, jos työntekijä tekee muualla työtä ja tarvitsee työstä suoriutuakseen työvälineitä. Etätyön kuluja voi tuki vähentää verotuksessa, mutta kattaako verovähennys tosiasiallisesti kaikki työntekeisestä aiheutuvat kustannukset ja kumman kuluista oikeastaan on kysymys? Entä työturvallisuus ja vakuutus-turva? Mikä lasketaan työaikaan ja mikä ei?

Saman työnantajankin piirissä voi syntyä erilaisia tulkintoja riippuen tulkitsijasta. Tulevat kuukaudet näyttävät, kuinka paikallisesti asioista sovitaan ja erityisesti, mistä ei päästä sopimukseen tai kuinka eriarvoistaviksi tulkinnot työntekijöiden kannalta muodostuvat. Joka tapauksessa tilanne on herkullisen tuoreena muistissa, kun uutta työehtosopimuskierrosta käynnistellään.

Kestoihteesta, taloudesta ja sen tulkinnasta oli tarkoitus järjestää seminaari elokuussa. Koronakäyrän kohotessa jyrkästi eri puolilla maata, liitto päätti siirtää seminaarin ensi vuodelle. Aihe on aina yhtä ajankohtainen ja ensi vuonna hyvinvointialueiden perustamisen myötä yhä vain merkittävämpi kaikkien kuntien ja kuntiin sidonnaisten yhtymien ja liikelaitosten kannalta. Ilmastomuutoksella on sillakin erinäisiä kasvavia vaikutuksia kuntien talouteen. Oli sitten kyse muutoksen torjumisesta, hidastamisesta tai muutoksen vaikutuksiin sopeutumisesta on aina kyse toiminnan rahoituksesta. Kuinka paljon muutoksessa arvioidaan olevan kuntatalouden kannalta voitettavaa ja kuinka paljon muutokset rasittavat jo entuudestaan kipuilevia kuntia, selvinnee meille tuota pikaa sopimusneuvottelujen alettua ja silloin on hyvä palauttaa mieliin **Arto Sunilan** talouden tulkinnan perusteet.

Nautitaan syksyn väriloistosta, poimitaan viimeiset kohmeiset karpalot talteen ja valmistaudutaan vähän kerrassaan kohta koit-tavaan pikkujoulukauteen – kai sitä jo uskaltaisi?

Ennen myrskyä.

Puheenjohtajan palsta

Puheenjohtaja TIMO MATTILA

Olen vuosilomalla tätä kirjoittaessani elokuussa, kuten olen ollut ennenkin. Olemme vuokranneet mökin Hankasalmelta Kynsiveden rannalta. Paikka on rauhallinen. Ei kuulu mopopoikien rallit ikkunasta, eikä Rautpohjan tehtaiden jatkuva melu, kuten kotona parvekkeella kuluu, puhumattakaan naapureiden ilta- ja yöjuhlien äänen sorinaa ja musiikin pauhua. Tällä ollaan melkein herran kukkarossa. No välillä kuluu naapurimökeiltä nurmikonleikkausta ja nuorempi väki käy kovaäänisesti uimassa. Täällä sitä voi nauttia rauhallisuudesta. Nuorempana ei varmaan kiinnittänyt huomiota ulkopuoliseen meluun ja puheensorinaan ym. ääniin. Vanhemmiten niihin kiinnittää enemmän huomiota ja ylimääräiset äänet rupeavat ärsyttämään. Tietysti muutto rauhallisempaan paikkaan olisi hyvä vaihtoehto häiriöiden poistolle. Silloin kuitenkin työmatkat

pidentyisivät ja aikaa kuluisi enemmän työmatkoihin. Tosin etätyöt helpottavat asiaa, jos kotoa käsin voi tehdä töitä.

Jyväskylän kaupunki suosittelee työntekijöilleen etätöitä vuoden 2021 loppuun saakka. Kaupungin ulkopuolisille työntekijille kaupunki suosittelee etätöitä kaikissa niissä työtehtävissä, joissa se on mahdollista. Kaupungin päätöksenteossa toimielinten kokoukset tullaan järjestämään syksyn ajan pääsääntöisesti etäkokouksina. Lähikokouksissa tulee noudattaa 2 metrin turvaväliä ja käyttää maskeja. Kaupunki ei suosittele matkustamista leviämisvaiheen alueelle. Jyväskylä on siirtynyt myös leviämisvaiheeseen: viikolla 31 todettuja tartuntoja oli 159 kpl. Covid18 pandemia ei ole sammumassa, vaan jatkuu ja tartuntoja on syyskesällä ilmennyt paljon. Moni ajatteli pääsevänsä kesälaitumelle,

kun koronarajoituksia lievennettiin. Monilla on ollut tarve tavata ystäviä ja tuttuja pitkästä aikaa. Tämä on hyvin ymmärrettävää, mutta olisi ollut tarve pitää turvavälit kunnossa ja tarvittaessa käyttää maskeja.

Tänä kesänä vuokrasin Jyväskylän kaupungilta ensimmäistä kertaa viljelypalstan. Kaupunki muutti suurimman osan viljelypalstoista monivuotisiksi. Samaa palstaa voi viljellä useamman vuoden. Kaupunki ei muokkaa syksyisin ja keväisin kasvualustaa, vaan jokainen joutuu muokkaamaan maan omin voimin. Kaupunki äesti palstat keväällä ja muu viljelypalstan hoito jää sen jälkeen vuokralaiselle. Äestyksen jälkeen Jyväskylässä satoi oikein kaatamalla, joten viljelypalsta on ollut oikea työleiri. Olen saanut suurimman osan muokattua ja viljelypalstalta olen saanut jo kesäkurpitsoja, avomaankurkkuja, salaattia, herneitä, papuja,

pinaattia ja perunoita sekä kukkia maljakoon. Olen istuttanut sinne myös mansikoita, vadelmia, herukoita ja raparperia. Ensi keväänä on tarkoitus istuttaa vielä ainakin kääpiöivä omenapuu. Viljelypalstan muokkaaminen on ollut kova työ, mutta se on ollut hyvää vastinetta etätöölle, jota olen tehnyt makuuhuoneen kulmauksessa.

Kesäaika on ollut ammattiyhdistystoiminnassa hiljaista aikaa. Haluaisin kiinnittää kaikkien huomion jäsenmaksujen maksamiseen. Suurimmalla osalla meidän liitomme jäsenistä, työnantaja maksaa suoraan työntekijän palkasta ammattiliiton jäsenmaksuosuuden suoraan KTK:lle. Itsemaksavien jäsenien pitää itse huolehtia jäsenmaksujensa maksamisesta. Jäsenmaksuista saata-
vat edut päättyvät heti, kun jäsen eroaa liitosta ja lopettaa jäsenmaksujen maksamisen. Jäsenmaksujen maksamisen lopettaminen tulemieleen yleensä silloin, kun henkilö on jäämässä eläkkeelle. Henkilö miettii, että en tarvitse enää ammattiyhdistystä enkä liittoa. KTK on vakuuttanut jäsenet Turvassa jäsenvakuutuksella, joka sisältää matkustajavakuutuksen, matkatavara-, matka-
vastuu- ja matka-oikeusturvavakuutuksen

sekä vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen. Jäsenet on vakuutettu myös ammatillisella vastuu- ja oikeusturvavakuutuksella.

KTK:n järjestötehtävissä ja -tilaisuuksissa liiton jäsenenä olet vakuutettuna Järjestövakuutuksella. KTK:n vakuutukset ovat voimassa 70 vuoden ikään asti. Sen takia kannattaa jatkaa jäsenenä olemista ainakin 70 vuoden ikään asti.

Kesällä itsemaksava jäsen otti yhteyttä. Hän oli jäämässä kohta eläkkeelle ja oli lopettanut jäsenmaksujen maksamisen. Hänelle oli sattunut tapaturma vapaa-aikana. Hän pyysi apua asiansa hoitamisessa. Yritin selvittää, oliko hän ollut meidän jäsenemme, en saanut sitä selvitettyä. Annoin hänelle KTK:n yhteystiedot ja pyysin KTK:ta selvittämään tilanne liitosta eronneelle jäsenelle. Kerroin hänelle, että jäsenedut loppuvat, kun jäsen jättää jäsenmaksunsa maksamatta. Jäsenten kannattaa miettiä, missä vaiheessa eroaa liitosta. Suosittelemme kaikkien olemaan KTK:n jäsenenä ainakin 70 vuoteen asti.

Kaikille aurinkoista syksyä tulevaa talvea kohti mennessä.

Lossilla pitkästä aikaa.

TYÖRAUHANTURVAAJAT

Teksti RIINA LÄNSIKALLIO | Kuva JUKO ry

Jokaisessa työpaikassa on luottamusmies. Hänen tehtävänsä on valvoa etulinjassa, että tehtyjä sopimuksia noudatetaan. Luottamusmies on samalla yksittäisen jäsenen ensimmäinen apu ja auttaja työpaikalla.

Mihin luottamusmiehiä tarvitaan? Mikä on tärkeintä luottamusmiestoiminnassa? Kysymyksiin vastaavat akavalaisten liitton neuvottelujärjestö JUKO:n neuvottelupäällikkö **Jouni Vattulainen** ja järjestöpäällikkö **Jarmo Niskanen**. Molemmat ovat tehneet töitä yli 20 vuotta näiden asioiden parissa.

Jouni Vattulainen näkee, että luottamusmies on yksittäisen jäsenen ensimmäinen apu ja auttaja työpaikalla. "Työntekijän ei tarvitse käydä keskustelua työnantajan kanssa yksin. Luottamusmies on samalla työntekijälle ensimmäinen konkreettinen osoitus siitä, mitä jäsenmaksulla saa."

Hän muistuttaa KVTES:ssä määritellystä luottamiesorganisaation tehtävästä (67 luku 1§). "Toimivasta luottamusmiesjärjestelmästä on hyötyä myös työnantajalle. Järjestelmän avulla voidaan tuoda anonyymisti ongelmia ja tunteja esille."

Tämä on tärkeää jo senkin kannalta, etteivät asiat henkilöidy työpaikalla.

Jarmo Niskanen korostaa, että luottamusmiesjärjestelmä on sopimukseen perustuva yhteistoimintajärjestelmä.

"Järjestelmän ideana on edistää sopimusten noudattamista ja katsoa, että oikea tulkinta sopimuksesta työpaikalla toteutuu. Luottamusmiehet tukevat työrauhan ylläpitämistä, kun sopimus on voimassa."

Hänen mukaansa keskeistä on, että viranhaltijat ja työntekijät voivat tukeutua luottamusmieheen, jos palkkauksessa tai työajassa on ongelmia. Jokaisessa kunnassa tai kuntayhtymässä on pääluottamusmies ja työpaikkakohtaisesti luottamusmiehet. Kukaan luottamusmies tukee ja valvoo sopimusten noudattamista määritellyllä työpaikalla.

"Luottamusmies katsoo, että paikalliset sopimukset ovat valtakunnallisen sopimuksen mukaisia. Luottamusmies voi myös sopia paremmin kuin valtakunnallisessa sopimuksessa määritellyt vähimmäisehdot ovat", muistuttaa Niskanen.

Luottamusmiesjärjestelmän tarkoitus on myös hyvän ilmapiirin luominen, sanoo järjestöpäällikkö Jarmo Niskanen.

Jouni Vattulainen korostaa, ettei luottamusmies ole työpaikalla yksin.

"JUKO:n jäsenjärjestöt ja toimisto on luottamusmiehen apuna ja tukena. Jos asiat eivät paikallisesti etene, niin sitten asioihin joudutaan puuttumaan."

Luottamusmiesten tehtävänä ei ole pelkästään valvoa sopimusten toteutusta, vaan myös edistää työelämän laatua.

"Luottamusmiesjärjestelmän tarkoitus on myös riitojen välttäminen ja hyvän työilmapiirin luominen", toteaa Niskanen.

Erittäin tärkeä tehtävä

Luottamusmies on erittäin tärkeä peluri työyhteisön toimivuuden kannalta. Mutta suosittelevatko alan veteraanit luottamusmiehen hommia aloitteleville?

"Ei luottamusmieheksi kannata ryhtyä,

se on hankala paikka! Mutta samalla luottamusmiehen työ tarjoaa hyvän näköalapaikan akavalaiseen edunvalvontaan. Ja pääsee kehittämään työyhteisöä", Jouni Vattulainen sanoo.

Myös Jarmo Niskanen miettii pitkään. "Tämä on mielenkiintoinen kysymys. Tehtävä on äärimmäisen tärkeä työyhteisön toimivuudelle. Yksilön kannalta kattava JUKO:n ja liittojen järjestämä koulutus on tärkeää."

Luottamusmiehen tehtävä on lailla suojattu ja sillä on erityinen irtisanomisuoja. "Luottamusmies sammuttaa valot", Jarmo Niskanen toteaa. Hän muistuttaa, että joitakin luottamusmiehiä on siirtynyt vaativampiin tehtäviin työpaikoilla.

Entä luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun roolin ero?

"Työsuojeluvaltuutetun rooli on työsuojelun yhteistoiminta. Kannattaa muistaa, että työsuojeluvaltuutettu on työpaikan henkilöstöryhmän edustaja. Luottamusmies hoitaa vain liittojen jäsenten asioita", kertoo Vattulainen.

Aina rajanveto ei ole näin selvä. "Usein joudutaan liikkumaan rajamailla, ja asiat menevät sekaisin, jolloin joudutaan tekemään yhteistyötä."

Miten JUKO tukee?

Jarmo Niskasen tehtäviin on kuulunut JUKO:ssa kunnan luottamusmiessopimukseen liittyvät asiat vuodesta 2015 alkaen.

"Tarjotaan hyvin kattavaa koulutusta ja peruskurssit pääluottamusmiehille. Jokavuotisilla pääluottamusmiespäivillä käydään läpi ajankohtaiset asiat", Niskanen selvittää koulutusta.

Lisäksi JUKO ja liitot tarjoavat tukea sopimukseen ja lainsäädäntöön liittyvien asioiden tulkinnassa. Luottamusmiehille annetaan myös neuvottelutaidon koulutusta liitoissa.

"Kun yhdistetään asiaosaaminen ja neuvottelutaidot ja yhteistyötaidot, niin silloin ollaan jo todella pitkällä luottamusmiestehtävässä. Tärkeät luottamusmiehen ominaisuudet ovat päättäväisyys ja johdonmukaisuus. Ne helpottavat toimimista monimmin puolin", Niskanen sanoo.

Tietysti uusille luottamusmiehille on aina tarvetta. Niskasen mukaan tärkeää on, että he, jotka ovat osaamisen saaneet, jatkaisivat tehtävässä mahdollisimman pitkään.

Tekniikan jaoston rooli

Kunnan neuvottelukunnan tekniikan jaosto on JUKO:n yksi toimielin. Tekniikan jaostolla eli TS-jaostolla on hyvinkin iso rooli kuntien teknisten sopimuksessa.

"Jaosto toimii hyvin itsenäisesti. He käyvät läpi teknisten sopimukseen liittyviä kysymykset ja valvovat sopimusta", Niskanen kuvaa.

Keskustason erimielisyyksiä KV-TES:ssä on aika vähän, Jouni Vattulaisen mukaan noin 20 tapausta vuosittain. "Teknisten sopimuksessa alle 10 vuosittain, määrä

Luottamusmies on yksittäisen jäsenen ensimmäinen apu ja auttaja työpaikalla, sanoo neuvottelupäällikkö Jouni Vattulainen.

toki vaihtelee. Erimielisyydet käsitellään tekniikan jaostossa", Vattulainen kertoo.

Esitykset sopimuksesta tulevat kunnan neuvottelukunnalle. Näissä neuvotteluissa JUKO on neuvotteluosapuolena.

"Luottamusmiehet ovat yhteydessä paljon nimenomaan luottamusmiehen omaan toimintaan liittyvissä asioissa. Jos tilanne ei paikallisesti neuvotellen lähde ratkeamaan, niin voidaan ajautua keskusneuvotteluun ja jopa työtuomioistuimeen", kertoo Niskanen.

Ennen kuin erimielisyyksiasia lähtee virallisesti liikkeelle, ollaan epävirallisesti yhteydessä KT Kuntatyöntantajin.

Miksi mukaan?

Luottamusmiesten tehtävät ovat vuosien varrella lisääntyneet, ja yhteistoiminnan ja sopimusten soveltaminen on lisääntynyt. "Ihmisten tietoisuus oikeuksista on lisääntynyt, joka tarkoittaa sitä, että asioiden vaativuus on noussut. Sopimukset ovat monimutkaisia, ja niihin ratkaisujen löytäminen ei ole aina helppoa", pohtii Vattulainen.

No suositelliko luottamusmiesvete-raani tehtävää uusille halukkaille?

"Ehdottomasti. Luottamusmies on vaativa tehtävä. Hän on akavalaisen edunvalvonnan kivijalka, ja tekee konkreettisesti työtä akavalaisen edunvalvonnan eteen. Lisäksi JUKO tarjoaa koulutusta, joten yksin ei tarvitse olla, rohkeasti vain mukaan luottamusmiestoimintaan!"

Luottamusmiehen uralla tarjoutuu näköalapaikka työmarkkinajärjestelmään, ja näkee laajemmin oman työpaikan ja työnantajan toiminnan. Samalla näkee, mitä työpaikalla on kehitettävää.

Työelämän sekamelskasta luottamusmiesjärjestelmä tuo arvokasta tietoa kustasolalle sopimuksien ja työelämän kehittämiseen.

Luottamusmiehen asema ja sopimusmääreet ovat pysyneet aika samoina. Maa- ilma kuitenkin muuttuu, joten kehittäminenkin tarvetta on koko ajan.

"Osa kunnista pienenee, jolloin myös edustettavien määrä pienenee. Jos kunnasta tai kuntayhtymästä ei löydy luottamusmiestä, joudutaan tarkastella koko luottamusmiesverkostoa. Viimeksi eilen oli tilanne, että luottamusmies lähti hoitamaan kahta kuntaa", Niskanen päättää.

Etätyö loppuu nyt

Teksti SAMPO KILPELÄINEN | Kuva KTK ry

Moni varmaan miettii, että koronan myötä etätyöt jatkuvat pitkälle tulevaisuuteen ja niistä tulee osa normaalia arkea. Tämä on väärä ajatus, sillä etätyö on jo päättynyt. Nyt siirrytään lujaa vauhtia monipaikkatyöhön. Mitä eroa monipaikkatyöskentelyssä on etätyöhön verrattuna? Ei oikeastaan mitään, mutta monipaikkatyöskentely kuulostaa enemmän uudelta normaalilta. Huolimatta siitä, millä nimellä tätä työskentelytapaa tullaan jatkossa kutsumaan, se ei muutu, että työnantajan ja työntekijän on sovittava näihin asioihin liittyvistä pelisäännöistä.

Periaatehan on, että jokaisella pitäisi olla oikeus aloittaa työpäivänsä varsinaisella työntekopaikallaan. Tämä ei välttämättä jatkossa ole kuitenkaan mahdollista, koska todennäköisesti kaikille ei ehkä olekaan tarvittavia tiloja varsinaisella työpaikalla. Jos näitä tiloja ei ole, mikä silloin on varsinainen työpaikka? EU-lainsäädännössä on jonkin verran linjattu kyseistä asiaa, ja esimerkiksi yhdessä tapauksessa henkilöllä A ei ollut enää varsinaista toimipaikkaa, jolloin EU-oikeus linjasi, että hänen kohdallaan työmatkat ja työaika alkavat suoraan kotoa.

Ihmettelen suuresti työnantajan tulkintaa siitä, että monipaikkaisessa (etätyössä) työmatka ja työaika eivät voisi alkaa kotoa, vaikka se tulisi työnantajalle halvemmaksi kuin se, että tullaan aluksi varsinaiselle toimipaikalle. Minusta asia on sanottu suoraan jo KVTES-sopimuksessa, sillä siinähän sanotaan, että matka tulee tehdä edullisemmalla tavalla. Työmatkan ja työajan aloittaminen kotoa olisi edullisempaa molemmille osapuolille, ja siitä hyötyisi myös työntekijä, mutta silti työnantaja haluaa vähentää tästä edullisimmastakin vaihtoehdosta kodin ja varsinaisen toimipaikan väliset matkat ja niihin käytettävän ajan. Eli työnantajille sopii vain se, että he hyötymään taloudellisesti, mutta jos myös työntekijätkin saisivat hyötymään, se ei työnantajille sovi.

Liiton hallinnon seminaari

Teksti EVA-LISA KARLSSON

Helsingissä 1.–3.10. pidettiin liiton hallinnon seminaari. Hybridinä toteutetussa seminaarissa liiton laajennettu hallitus valmisteli tulevaa liiton edustajakokousta. Sääntömääräinen edustajakokous järjestetään Helsingissä 13. marraskuuta.

Käsittelyssä oli vuoden 2020 toiminta sekä 2022 toiminnan suunnittelu. Taloutta ja toimintaa kerratessa tuli viimeistään selväksi, millainen vaikutus koronalla on ollut vähän kaikkeen. Ei niin, että toiminta olisi loppunut, vaan kuinka nopeasti toiminnassa löydettiin ja otettiin käyttöön uusia toiminnan pandemiatilanteessa mahdollistavia tapoja. Niitä on nyt testailtu ja jälleen kehitelty kahden vuoden ajan. Vuoden 2022 suunnittelussa mietittiinkin yhdessä, mitä korona-aika on meille opettanut liittona ja paikallisyhdistyksinä. Mitkä ratkaisut ja tekemisen tavat ovat sellaisia, joista emme halua luopua ja mitkä taas puolestaan on syytä unohtaa heti, kun se vain on mahdollista.

Seminaarin yhteydessä paikalla olijat pääsivät tutustumaan Kalasataman kupeessa sijaitsevaan, uutta kaupunki- ja ruokakulttuuria kuhisevaan Teurastamon alueeseen.

Alueella on sijainnut Helsingin teurastamolaitos vuodesta 1933. 1950-luvulla alueen toimintaa laajennettiin perustamalla teurastamon tueksi pakastamolaitos. Teurastamon ympärille kehittyi ajan myötä tukkukaupan keskittymä, Tukkutori, vihannes-, kala- ja kukka-alan toimijoineen.

Tänä päivänäkin alueella on aktiivinen lihaleikkaamo. Varsinaisen teurastustoiminnan hiivuttua alueen rakennuksia tyhjensi. Rakennukset ja hyvin säilynyt pihapiiri kuitenkin suojeltiin Museoviraston toimesta ja alueelle ryhdyttiin aktiivisesti etsimään uutta käyttötarkoitusta.

Teurastamon uusi aika alkoi 2012, kun alue avattiin kaupunkilaisille, matkailijoille ja yrittäjävetoiselle toiminnalle. Tällä hetkellä Teurastamolla harjoittaa liiketoimintaa tusina aktiivista toimijaa paikallislatasta pastatehtaaseen, tislamoista tapahtumajärjestäjiin ja koulusta kahvipaahtimoon. Toimijat yhdessä muodostavat Teurastamon, johon kuuluu myös kaupunkilaisten vapaassa ympärivuotisessa käytössä oleva oma olohuone ja takapiha, jossa voi omaan tahtiin grillailla, hengaila tai korjata polkupyöräänsä, säkki-viljellä tai sauna vuokrassaunassa.

Kuvassa hallitus tutustumassa teurastamolla toimivaan Tislaamoon.
Kuva: Eva-Lisa Karlsson

Lisää tietoa Teurastamosta: <https://teurastamo.com/mika-teurastamo/>

Työttömyyskassa tarjoaa työttömyysturvaa – yksi liiton jäsenilleen järjestämistä eduista. Miten kassaa hallinnoidaan?

Teksti JOUKO TERVONEN

Yksi Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL ry:n henkilöjäsenille tarjoamista eduista on ansiosidonnainen työttömyysturva. Jäsenet voivat hakea ansiosidonnaista päivärahaa työttömyyskassalta, jos jäävät työttömäksi syystä tai toisesta. Myös joutuessaan lomautetuksi voi jäsenellä olla oikeus hakea ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Ehkä tarkkaavaisimmat jäsenistämme ovat huanneet, että liiton nettisivuilla kerrotaan työttömyyskassan olevan Aaria. Eikös se ole ollut joku muu? Mitä on tapahtunut? Periaatteessa mitään ei ole tapahtunut. Mutta kuitenkin on, sillä työttömyyskassamme on 1.1.2021 alkaen sulautunut kaksi muuta työttömyyskassaa. Vuoden 2020 aikana JATTK-työttömyyskassa (KTL:n kassa), Julkis- ja yksityisalojen työttömyyskassa JYTK ja Työttömyyskassa Statia käsittelivät ylimässä päätöksentekoeilimessään voimien yhdistämistä. JYTK ja Statia päättivät sulautua JATTK-työttömyyskassaan, jonka kassan kokous päätti ottaa vastaan nuo kaksi kassaa sulautumisprosessissa.

Aaria on usean kassan sulautumisen tulos

Kun sulautumisessa työttömyyskassan jäsenmäärä käytännössä tuplaantui (JATTK 52 088 → Aaria 108 180 vuodenvaihteen tilanne), niin sulautumista valmistelevalle ryhmässä oli päätetty antaa muodostuvalle työttömyyskassalle uusi nimi. Nimen vaihdos kuvastaa sitä, että työttömyyskassassa luodaan uutta, yhteistä toimintakulttuuria. Toiminta luonnollisesti jatkuu sillä periaatteella, että kassan pääasiallinen tehtävä on

turvata jäsentensä ansiosidonnainen työttömyysturva. Työttömyyskorvausten maksaminen on kassan ”bisnes”. Tämä bisnes on erittäin tarkoin säädeltyä ja valvottua. Toimintaa ohjaavat mm. Työttömyyskassalaki ja Työttömyysturvalaki niihin liittyvine asetuksineen. Kassan toimintaa valvoo Finanssivalvonta, joka esimerkiksi vahvistaa vuosittain työttömyyskassan jäsenmaksun kassan esityksen pohjalta. Sulautumisen lähtökohtana oli turvata riittävät resurssit työttömyyskassoille osoitetuista ja lainsäädännön muutoksista aiheutuvista tehtävistä.

Työttömyyskassa on itsenäinen organisaatio

Työttömyyskassa on itsenäinen ammattiliitosta riippumaton organisaatio. Tosin on useita työttömyyskassoja, jotka ovat vain yhden ammattiliiton jäsenille tarkoitettu. Mutta työttömyyskassan jäsenenä voi olla kuulumatta ammattiliittoon ja ammattiliiton jäsenyys ei välttämättä tarkoita työttömyyskassan jäsenyyttä. Ammattiliiton jäsenellä voi olla jäsenyys toisessa työttömyyskassa kuin missä pääosa kyseisen ammattiliiton jäsenistä on vakuutettu. Vaikuttaa ehkä monimutkaiselta, mutta eipä tuo käytännössä useinkaan sellaista ole. Halusin selvittää tätä eroa ammattiliiton ja työttömyyskassan välillä. Aarian osalta tämä ero käy hyvin ilmi, kun Aarian jäsenkuntaan kuuluu useiden eri ammattiliittojen jäseniä. Pääsääntöisesti KTL:n yhdistyksiin liittyvät jäsenet tulevat samalla liittyneeksi Työttömyyskassa Aarian jäseniksi.

Kassan hallinnosta

Kuten jutun alussa mainitsin, niin työttömyyskassan ylimpänä päätöksentekoeilimenä toimii kassan kokous. Tämä on määritetty työttömyyskassalaissa. Kassan kokous voi olla jäsenten kokous tai jos kassan säännöissä mainitaan, niin edustajiston kokous. Aarian säännöissä on ylintä päättävävaltaa käyttäväksi määritelty edustajiston kokous. Lisäksi kassan hallintoelimenä toimii hallitus. Kassan säännöissä kerrotaan sekä edustajiston että hallituksen tehtävät. Kassan toiminta-alue on jaettu asiamiespiireihin, joihin jäsenet kuuluvat. KTL:n jäsenet kuuluvat muiden KTK:laitten liittojen jäsenten kanssa Työttömyyskassa Aarian kunnallishallinnon asiamiespiiriin. Asiamiespiiri on tärkeä osa kassan hallintoa järjestettäessä. Henkilöt kassan edustajistoon valitaan asiamiespiireittäin sääntöjen edellyttämällä tavalla. Sääntöjen mukaan asiamiespiiri valitsee edustajiston kokoukseen yhden edustajan kultakin alkavalta kahdelta tuhannelta (2 000) jäseneltä ja tarvittavan määrän yleisvarajäseniä. Asiamiespiirin jäsenmäärä todetaan edustajiston valintakokousta edeltävän kalenterivuoden viimeisen päivän (31.12.) mukaan. Säännöissä määritetään hallituksen jäsenten lukumääräksi puheenjohtaja ja 8–13 muuta jäsentä sekä puheenjohtajaa lukuun ottamatta henkilökohtaiset varajäsenet. Asiamiespiireistä kassan hallitukseen valittavien jäsenten määrä perustuu Ariassa asiamiespiiriin jäsenmäärään, mistä on sovitettu aikanaan sulautumisneuvotteluiden yhteydessä. Hallituspaikoista tehty sopimus

takaa asiamiespiireille yhtäläisen oikeuden osallistua hallitustyöskentelyyn.

No mitenkä nuo asiamiespiirin valinnat oikein hoituvat? Valintoja varten asiamiespiiri pitää oman kokouksensa. Kunnallishallinnon asiamiespiirin kokoukseen on KTK:n jäsenliitoista osallistuttu edustuksellisesti eli liitot ovat lähettäneet omat edustajansa kokoukseen. Nämä edustajat on sitten valittu kunkin liiton oman päätöksenteon mukaan, KTL:ssä hallitus valitsee liiton edustajan asiamiespiirin kokoukseen. Aiemmin JATTK-työttömyyskassan aikana eli siis vielä vuonna 2020 kunnallishallinnon asiamiespiiristä valittiin neljä edustajaa kassan kokoukseen ja kolme jäsentä varajäsenineen kassan hallitukseen. Nämä määrät olivat pitkään olleet JATTK:n käytäntönä. Hallituksen jäsenten osalta oli käytössä sovitettu rotaatio, jossa vuosittain yksi varsinainen jäsen vaihtui. Kassan kokoukseen oli sovitettu valittavaksi edustajat niistä liitoista, joilla oli hallituksessa varajäsenen paikka. Nyt Työttömyyskassa Aarian aikana on edustuksellisuudessa tapahtunut muutoksia. Edustajistoon valitaan asiamiespiiristä kolme edustajaa ja heille riittävästi yleisvarajäseniä. Aarian hallitukseen valitaan yksi ehdokas ja hänelle varaehdokas, koska varsinaiset valinnat hallitukseen tekee työttömyyskassan edustajisto kokouksessaan. Kun aiemmin JATTK:n aikana valinnat tehtiin vuosittain uudelleen, niin nyt Aarian säännöissä on sekä edustajiston että hallituksen toimikaudeksi määrätty kolme vuotta.

Kunnallishallinnon asiamiespiirin edustajat Aariassa kaudella 2021–2024

KTL:n hallitus päätti, että liitto esittää talouspäällikkö **Jouko Tervosta** Aarian hallituksen varsinaiseksi jäseneksi. Hallitus päätti myös, että KTL:stä ei esitetä Aarian edustajistoon varsinaista edustajaa, vaan varaedustaja. Liiton hallitus katsoi, että tällainen järjestely on KTK:n sisäisen yhtenäisyyden kannalta järkevää. KTL:n edustajaksi asiamiespiirin kokoukseen hallitus valitsi tälle vuodelle liiton varapuheenjohtaja **Eva-Lisa Karlssonin**. Asiamiespiirin kokous pidettiin 13.4.2021 Teams-kokouksena. Osallistuin myös asiamiespiirin kokoukseen JATTK:n/Aarian hallituksen jäsenenä, sillä asiamiespiirin kokouksiin on kassan hallituksen jäsenet osallistuneet omien liittojensa edustajien lisäksi. Kokouksessa käytiin vilkasta keskustelua

siitä, miten KTK:n kuuden jäsenliiton kesken näitä Aarian edustuksia kierrätettäisiin, varsinkin kun hallituspaikat vähenivät aiemmasta. Viisasten kiveä asiaan ei löydetty. Lopulta päästiin asioissa eteenpäin ja kaikki muut liitot kuin KTL ehdottivat omia jäseniään Aariaan edustajistoon. Kokouksen oli siis äänestettävä varsinaisista edustajiston jäsenistä. Päätettiin, että kolme eniten ääniä saaneet valitaan varsinaisiksi jäseniksi edustajistoon ja lopuista tulee varajäseniä. Aarian edustajistoon kaudelle 2021–2024 valittiin **Jyrki Pohjankylä** (SKT), **Heikki Laristo** (KRI) ja **Rauni Kenttälä** (TEHO) ja yleisvaroiksi äänestystuloksen perustella **Jaana Länkelin** (KI) ja **Mikko Piironen** (EATL). Lisäksi varajäseneksi valittiin Eva-Lisa Karlsson, jota KTL:n hallitus olikin esittänyt Aarian edustajiston varajäseneksi. Ehdokkaaksi Aarian hallitukseen kaudelle 2021–2024 KRI esitti omaa jäsentään **Ilkka Parviaista**, joten kun myös KTL esitti ehdokastaan, niin tässäkin äänestettiin. Äänestyksen tuloksena kunnallishallinnon asiamiespiirin ehdokkaaksi Aarian hallitukseen valittiin Jouko Tervonen (KTL) ja hänelle varaehdokkaaksi Ilkka Parviainen (KRI).

Aarian edustajiston kokous

Työttömyyskassa Aarian varsinainen edustajiston kokous pidettiin 20.5.2021 Teams-kokouksena. Edustajiston kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Nyt kun kyseessä oli työttömyyskassojen sulautumisen myötä muodostuneen kassan ensimmäinen edustajiston kokous, niin asialistalla oli käsiteltävänä kolmen eri työttömyyskassan toimintakertomukset, tilinpäätökset ja tilintarkastajien lausunnot. Lisäksi näiden kolmen kassan hallituksille ja muille vastuunalaisille piti myöntää vastuuvapaudet. Nuo ovat rutiiniasioita ainoana erona se, että niitä oli nyt kolminkertainen määrä normaaliin nähden. Sitten käsiteltiin hallitukseen liittyvät asiat. Ensin oli päätettävä hallituksen jäsenten lukumäärästä, jonka jälkeen valittiin aluksi hallituksen puheenjohtaja ja sitten hallituksen jäsenet. Asiamiespiirit olivat valinneet kokouksissaan ehdokkaat hallitukseen, eli periaatteessa valinnat oli tarkoitus saada nopeasti hoidettua. Puheenjohtajan osalta valinta oli selvä ja valituksi tuli **Marko Jalkanen** valtionhallinnon asiamiespiiristä. Hallitusten jäsenten osalta asiamiespiireiltä oli sovitun mukaiset esitykset, paitsi poliisi-, pelastus- ja hätäkeskusalan asiamiespiirin

osalta edustajistossa tehtiin esityksiä, joiden mukaan esitettiin jäseniä hallitukseen enemmän kuin asiamiespiirille oli ennakoon sovittu. Joten Työttömyyskassa Aarian hallituksen jäsenistä edustajisto joutui äänestämään. Äänestyksen tuloksena hallitukseen valittiin jäsenet asiamiespiirien ennakkoilmoituksen mukaan, joten edustajiston kokouksessa ylimääräisenä esitetty ehdokas ei tullut valituksi pelastus- ja hätäkeskusalan asiamiespiirin jäseneksi Aarian hallitukseen.

Ylimääräisen mausteen kokoukseen toi se, että kassan yleisen asiamiespiirin eräät jäsenet olivat järjestäneet kokouksen, jossa olivat tehneet esityksen edustajistoon valittavista henkilöistä. Yleiseen asiamiespiiriin kuuluvat kassan yksilöjäsenet, jotka eivät ole liittojen jäsenistössä. Aiemmin JATTK-työttömyyskassan aikana yleisen asiamiespiirin osalta ei ole osoitettu mielenkiintoa osallistua kassan kokouksiin eikä hallitustyöskentelyyn. Nyt tuota eräiden yleisen asiamiespiirin jäsenten pitämää kokousta ei voitu katsoa yleisen asiamiespiirin kokoukseksi, joten sen ehdotuksia edustajiston jäseniksi ei kassan hallitus hyväksynyt. Yleisen asiamiespiiriin kuuluva henkilö on tehnyt valituksen kassan hallituksen päätöksestä Finanssivalvonnalle. Sen johdosta kassan hallitus on päättänyt avustaa yleisen asiamiespiirin järjestäytymisessä. Kesän aikana yleinen asiamiespiiri järjestäytyy ja valitsee edustajansa Aarian edustajistoon. Tämä jälkeen pidetään elokuussa edustajiston ylimääräinen kokous, jossa asialista ja käsiteltävät asiat ovat samat kuin tuossa toukokuun varsinaisessa edustajiston kokouksessa.

Työttömyyskassa Aariasta ja sen toiminnasta voi lukea lisää netistä osoitteesta www.aariakassa.fi. Sivuilta löytyy runsaasti tietoa mm. ansiopäivärahoista, jäsenyysasioista, lainsäädännöstä ja kassan säännöistä. Sivuilta löytyy myös tieto siitä, milloin saapuneita ansiopäiväraha-hakemuksia on juuri parhaillaan käsitelty. Sivuilta pääse kirjautumaan Aarian eAsiointiin, jota kautta hakemuksia on helppo tehdä. Käykää tutustumassa!

kirjoittaja toimii Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL ry:n talouspäällikkönä sekä työttömyyskassa aarian hallituksen jäsenenä

Rahasta puhuminen työpaikoilla nostaa tuottavuutta

Teksti ARTO SUNINEN

Palkansaajapuoli tietää missä sävyssä työantaja puhuu rahasta. Mutta eipä työntekijöidenkään tahto rahan esiin nostamiseksi ole niitä vahvimpia. Raha-asioiden käsittely työelämässä on kuitenkin tuottavuutta ja kannattavuutta edistävä asia.

Rahasta tulee mieleen numerot ja sitä kautta matematiikka. Ne ovat kuitenkin seurausta tuhansien asioiden yhdistämisestä työpaikkojen reaaliprosesseihin. Viimeksi mainittu tarkoittaa työn ja pääoman yhteen liittämistä tavaroiden ja palveluiden tuottamiseksi. Erilaisia reaaliprosesseja on lukematon määrä. Siksi niitä ei voi kehittää yleisellä tasolla, vaan se on tehävä yhteistoiminnalla.

Talouskoulutus yritysten henkilös-
toille on sidottava työntekemisen tasoon. Sitä kautta on helpointa löytää keinoja talouden parempaan ymmärtämiseen ja kehittämiseen. Seuraavassa käydään läpi vaihe vaiheelta sellaisen talouskoulutuksen rakennetta, jonka päälle voidaan myöhemmin lisätä uutta tietoa, varsinkin erikoistuen tiettyyn toimialaan tai yksittäisiin työntajiin.

Tällä kirjoitukselle paikataan korona-aikojen aikaan saamia paikkoja perinteisemmässä koulutuksessa, eli peruuntunut liiton koulutus- ja edunvalvontaseminaaria. Tässäkään ei täysin voida tuoda esille niitä yksityiskohtaisia tietoja, joita työantajakohtaiset harjoituksen antaisivat.

Tee arvoa

Heti kun astut työpaikalle kynnyksen yli, henkisen tai konkreettisen, astuu mukana myös talous. Sen näkökulmasta työllä on vain yksi tavoite. Se on arvonlisäyksen tekeminen nyt tai tulevaisuudessa. Arvonlisäys tulee tavaroiden ja palveluiden jalostamisesta markkinoille. Niillä määritetään arvoille hinnat. Nämä puolestaan heijastuvat eri toimijoiden palkkoihin ja elintasoon.

Arvonlisäys ei ole koskaan vakio. Se vaihtelee päivittäin, toimialoittain ja maittain. Työvoimavaltaisissa yhteisöissä arvonlisäys on henkeä kohden pienempi kuin pääomavaltaisissa. Arvonlisäys henkeä kohden on Suomessa noin 37 000–120 000 euroa henkeä kohden, joskus harvoin ali, joskus

yli. Toisin sanoen tuottavuuksien tasot vaihtelevat rajusti. Kuitenkin matalaa tuottavuutta rahalla mitattuna tekevät voivat olla työssään kovemmallalla kuin muut.

Kun tehty raha jaetaan työlle ja pääomalle, nousevat erot selvästi esiin. Kunnissa ja kuntayhtymissä lähes koko tehty arvonlisäys menee henkilöstölle. Tämä perustuu siihen, kenen on maksettava investoinnit. Osansa on myös sillä, että kunnissa ja kuntayhtymissä ei tavoitella voittoa tai ylijäämää samassa mielessä kuin muissa yhteisöissä.

Kun kaikki Suomen rajojen sisäpuolella tehty arvonlisäys yhdistetään, saadaan bruttokansantuote, BKT. Perinteisesti julkinen sektori on tehnyt siitä noin 20 prosenttia. Se on viime vuosina lähtenyt suhteellisesti pienenemään yhtiöittämisten ja yksityistämisten mukana.

Suomen oltua aikaisemmin pääomaköyhän, tilaa ja tarvetta oli varsinkin julkiselle sektorille: kunnille, kuntayhtymille, kunnallisille liikelaitoksille ja valtion laitoksille. Myös yhdistyspohjaisella liiketoiminnalla on ollut oma merkityksensä. Kun nykyisin pääomista ei enää ole pulaa, koettaa se hakeutua perinteisesti julkiselle sektorille kuuluviin tehtäviin. Kyse on kilpailun vaikutuksesta ja poliittisista päätöksistä.

Esimerkkejä arvonlisäyksestä

Arvonlisäyksen laskeminen on erittäin tärkeää. Se osoittaa henkilöstön tekevän rahaa, eikä vai kuluttavan sitä. Arvonlisäyksen laskentakaavat vaihtelevat tuloslaskelmien mukaan. Seuraavassa on esitetty kunta, kuntayhtymä, liikelaitos ja kunnallinen osakeyhtiö.

Seinäjoen kaupungin arvonlisäys, milj. euroa:

toimintakate, -364,4 + verotulot, 266,6 + valtionosuudet, 127,1 + henkilöstökulut, 192,8 + vuokrat (arvio), 5,0 = 227,1. Seinäjoen kaupunki teki siten työlle ja pääomalle jaettavaa rahaa viime vuonna lähes 230 miljoonaa euroa.

Tässä kaupungin tai kunnan tapauksessa verotulot ja valtionosuudet lisätään toimintakatteeseen, sillä ne ovat ikään kuin yhdessä maksettua liikevaihtoa. Tässä laskelmassa ei ole mukana poistoja, koska ne ovat näissä tuloslaskelmissa toimintakatteen alapuolella. Siksi niitä ei tarvitse palauttaa takaisin

toimintakatteeseen. Kaikki tiedot ovat tuloslaskelmasta, paitsi vuokrista tehty arvio. Se on tehty taseen ulkopuolisista vastuista. Ne löytyvät yleensä aivan tasekirjan, tilinpäätöksen lopusta.

HUS, kuntayhtymän arvonlisäys, milj. euroa:

toimintakate, 125,0 + henkilöstökulut, 1402,2 + vuokrat (arvio), 101,9 = 1629,1. HUS teki arvonlisäystä yli 1,6 miljardia euroa. Summa on erittäin suuri, ja kertoo kuntayhtymien merkityksestä arvonlisäyksen tekijöinä.

Tässä kuntayhtymän tapauksessa verotuloja ja valtionosuuksia ei lisätä toimintakatteeseen, sillä niitä ei ole kuntayhtymissä. Tässä laskelmassa ei ole mukana poistoja, koska ne ovat näissä tuloslaskelmissa toimintakatteen alapuolella. Siksi niitä ei tarvitse

palauttaa takaisin toimintakatteeseen. Kaikki tiedot ovat tuloslaskelmasta, paitsi vuokrista tehty arvio. Se on tehty taseen ulkopuolisista vastuista. Ne löytyvät yleensä aivan tasekirjan, tilinpäätöksen lopusta.

Helsingin kaupunki, rakentamispalveluliikelaitos, tuhansia euroja: liikeylijäämä, 16 409,2 + poistot, 3 065,6 + henkilöstökulut, 72 815,6 + vuokrat (arvio), 6 500 = 92 940,4.

Tämän liikelaitoksen arvonlisäys läheni 100 miljoonaa euroa. Liikelaitosten tuloslaskelmat muistuttavat paljon yhtiöiden laskelmia. Siksi ensin tulee liikeylijäämä. Siihen lisätään poistot, sillä ne ovat tuloslaskelman yläosassa, päinvastoin kuin kunnilla ja kuntayhtymillä. Tässä vuokrat on käsitelty samoin kuin edellisissä tapauksissa.

Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy, tuhansia euroja:

liikevoitto, 104,1 + poistot, 64,6 + henkilöstökulut, 10 803,1 + vuokrat (arvio) 2 400 = 13 371,8. Kyseessä on yhtiö, johon korona osui pahemman kerran. Arvonlisäystä yhtiössä tehtiin kuitenkin yli 13 miljoonaa euroa.

Tässä yhtiössä arvonlisäyksen laskentakaava on perusmuodossa. Vuokrat on arvioitu liiketoiminnan muista kuluista, sillä tilinpäätös on liian suppea tarkemman tiedon löytämiseksi.

Arvonlisäyksestä tulee rahaa

Rahan vuoksi menet töihin. Yksilön näkökulmasta sitä tarvitaan markkinoilla arvon hankkimiseen. Käytännössä liki mikään ei ole maksutonta. Kun ihmiset osallistuvat arvon ostamiseen markkinoilta, luovat he kysynnän. Se on suurin erä kansantalouden kysyntäpuolella. Muita eriä ovat julkinen kysyntä, investointikysyntä sekä vienti.

Suomen rajojen sisäpuolella tuotettu BKT on rahan ostovoiman takana. Toisin sanoen arvonlisäyksen tekeminen

synnyttää käyvän rahan. Kun BKT:tä oio-taan lähinnä tuotannontekijäkorvauksilla Suomesta ulkomaille ja päinvastoin, saadaan bruttokansantulo, BKTL.

Suomen taloushistorian alkuhämärissä tehty raha meni lähes yksinomaan työlle. Nykyisin pääoma saa jo enemmän. Tästä huolimatta ansiotulot ovat kasvaneet, sillä koko jaettava kakku on huomattavasti suurempi.

Arvonlisäystä tehtiin edellä mainituissa yhteisöissä viime vuonna henkeä kohden keskimäärin seuraavasti: Seinäjoen kaupunki, 43 497 euroa, HUS, 59 977 euroa, Rakennuspalveluliikelaitos 68 845 euroa ja Päijät-Hämeen Ateriapalvelu Oy, 45 482 euroa.

Järjestäydy!

Tulot jaetaan funktionaalisessa tulonjaossa työlle ja pääomalle. Työn osuudessa ovat palkat, eläkkeet, muut sosiaalivakuutukset sekä luontaisedut. Jakaminen perustuu työehtosopimuksille, työsopimuksille ja palkitsemisjärjestelmiin.

Palkansaaja ei saa edustajaansa niihin pöytiin, joissa jakaminen tehdään, ellei hän ole järjestäytynyt. Se tapahtuu perinteisesti liittymisellä ammattiliittoon. Nykyinen aleneva järjestäytymisaste lisää jännitteitä työmarkkinoilla, ja se tuntuu myös kotitalouksien epävarmuutena tulevaisuuden suhteen. Palkansaajajärjestöjen tärkein tehtävä ei ole työehtosopimusten teko, vaan jäsenen hankinta.

Kun tehdyt arvonlisäykset jaettiin työlle ja pääomalle, saatiin seuraavat luvut: Seinäjoen kaupunki, 1,17, HUS, 1,16, Rakennuspalveluliikelaitos 1,28 ja Päijät-Hämeen Ateriapalvelu Oy, 1,24.

Edellä oleva luku on nimeltään työn hyötysuhde. Jos se on tasan yksi, niin koko tehty arvonlisäys menee työlle. Se osa, joka ylittää yhden menee pääomalle. Esimerkiksi Seinäjoella jokaista henkilöstökulueuroa kohden pääomalle jäi 17 senttiä. Tässä lasketut luvut ovat hyvin yleisiä kunnille ja niiden omistamille yhteisöille.

Maksa veroja!

Valtaosa veropohjasta syntyy arvonlisäyksen, työn ja pääoman yhdistämisen, kautta. Arvonlisäys verotetaan, samoin työ ja pääoma. Kaikesta tästä kertyy kerättävistä veroista vuosittain hieman vajaat 70 prosenttia. Veroja taas käytetään eniten sosiaali- ja terveyspalveluihin ja koulutukseen.

Osa kysynnästä tulee tahoilta, jotka eivät itse maksa saamastaan arvosta. Näitä tahoja ovat mm. lapset, nuoret, vanhukset ja pitkäaikaissairaat. Toisin sanoen veroilla rahoitetaan paitsi yhteiskunnan toimivuutta, myös tasa-arvoa.

Suomi on vertailuissa ankaran verotuksen maa. Tätä räsistä voi pienentää lisäämällä arvonlisäyksen tekemistä tuottavuutta nostamalla ja työllisyyttä kasvattamalla.

Veroilla yhteiskunta tukee arvonlisäyksen tekemistä, varsinkin tulevaisuudessa. Koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut, infrarakenteet, hallinto ja turvallisuus ovat kaikki työllistymistä ja investointeja tukevia toimintoja. Niiden seurauksena Suomessa on lähes riittävästi reaali prosesseja, jotka työllistävät ja tuovat kansainvälisessä vertailussa suhteellisen korkeita arvonlisäyksiä. Tämä tarkoittaa käytännössä korkeaa elintasoja. Tulevaisuutta silmällä pitäen on äärimmäisen tärkeä kysymys mistä elintaso ja sitä tukeva veropohja tulee tulevina vuosina.

Henkilöstö tuntee työn tekemisen

Arvonlisäyksen tekemiseen liittyy tuhansia asioita, satoja määräyksiä ja kymmeniä lakeja. Tätä kokonaisuutta ei yleensä kukaan kykene hallitsemaan yksin. Jokaisen on helppo mieltää mitä seurauksia on huonolla reaali prosessilla: poissaoloja, kiusaamista, välinpitämättömyyttä, epäkuntoisia laitteita. Toisin sanoen matalaa tuottavuutta. Samoin päin vastainen toiminta on ymmärrettävää. Huonot ja hyvät kehät ovat hallittavissa, kun niiden syyt selvitetään. Tuottavuus ei tule itsestään.

Vakiintuneen ajattelutavan mukaan palkankorotuksen taustalla on aina tuottavuuden muutos. Lähes aina se on ylöspäin, jolloin palkkojen on sovittu nousevan. Ajoittain tuottavuus alenee, sisäisistä tai ulkoisista syistä johtuen. Silloin työntekijän maksama palkkasumma pienenee, yleensä henkilöstön lukumäärän laskiessa.

Rahaprosessi on tuntemattomampi

Työhön yhdistettävät pääomat näkyvät taseessa. Kannattavuuden peruskysymys on: kuinka paljon pitää hankkia pääomia, omia tai vieraita, toiminnan sujumiseen tai tuloksen tekemiseen. Mitä pienemmällä pääomalla homma toimii, sitä parempi on kannattavuus.

"Taseet töihin" oli ex-pääministeri Juha Sipilän usein esittämä ajatus. Kun Juha Vartiainen valittiin Helsingin pormestariksi, hänen kerrottiin kaivaneen taseen esille yölukemiseksi. Hyvin ajankohtaisessa Helsingin kaupungin liikennelaitoksen yhtiöittämisessä tase ja sen mahdollinen siirto osakeyhtiölle on keskeisessä asemassa.

Koska palkan ja sen korottamisen taustalla on perinteisesti katsottu olevan tuottavuuden, niin siitä kannasta kannattaisi vähitellen luopua. Tase ei tee yksinään juuri mitään. Sen tehokkaaseen käyttöön tarvitaan henkilöstön osaaminen ja tietämys.

Tase on paljon tärkeämpi kuin tuloslaskelma, mutta se on samalla tuntemattomampi. Taseeseen liittyy myös se yhteisömuoto, jolla taloudellista toimintaa tehdään. Voitto tavoitteleva ja sitä ulos osinkoina jakava yhteisö hakee pääomilleen, jos ei maksimaalista, niin optimaalista tuottoa. Sen tavoitteluun liittyy aikajänne, joka yhtiöillä voi olla melko lyhyt. Tästä syystä vuosien ja vuosikymmenien päähän ulottuvien hankkeiden, esimerkiksi yhteiskunnan toimivuuteen liittyvien infrainvestointien, rahoitus tapahtuu muiden yhteisömuotojen avulla tehokkaammin.

Kannattavuutta tarkastellaan sijoitetun pääoman tuotolla ja liikevoittoprosenteilla. Niitä voidaan laskea kaikista kirjapitoa tekevästä yhteisöistä. Tunnuslukujen tulkinnot ovat kuitenkin erilaisia yhteisöiden välillä.

Opeta työnantajaasi

Ajan myötä organisaatiot ovat kehittyneet. Niitä on madallettu ja valvontajärjestelmät on lyhennetty. Kun ennen eri tasoja tehtiin lattiasta ylämäärä johtoon oli viisi-seitsemän, niin nykyisin selvittää kahdella kolmella tasolla. Toki niitä on oltava, jotta operatiiviset, taktiset, strategiset ja institutionaaliset tehtävät eivät mene sekaisin. Kuitenkin jokaisella tasolla on omat käsitteensä ja tapansa, joten etäisyyden ovat silti edelleen hyvin pitkät.

Organisaatiokulttuurit ovat suhteellisen pysyviä. Työpaikkojen halutaan olevan pysyviä ja työsuhteiden pysyviä. Kuitenkin ympäristöt muuttuvat jatkuvasti. Muutokset voivat olla niin syviä, että yhteisön kyky tehdä arvonlisäystä heikkenee olennaisesti. Henkilöstöistä suurin osa on kuitenkin organisaatiossa tasolla, jolla yhteisön varsinaisen toiminta tehdään. Näillä tasoilla ovat myös luottamushenkilöt ja työsuojeluvaltuutetut, oikeammin työelämän asiantuntijat. He tuntevat paitsi viralliset lait, asetukset ja sopimukset, myös valitsevat ilmapiirit.

Aikaisemmin ainoa keino ylittää organisaatiorajoja, olivat aloitelaatimet. Yleensä nekin saivat pölyttyä rauhassa. Niiden aika ei ole ohi, mutta yhteisöissä tapahtuviin koulutuksiin tulisi ottaa mukaan henkilöstön järjestämät opetukset työnantajille. Se on yhteinen etu, jolla hyvistä voidaan tehdä parhaita.

Arto Suninen, KTM,
on talouskouluttaja ja liiketalousasiantuntija

<https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2021/03/Tilinpäätös2020-2.pdf>

<https://husinvuosi.fi/wp-content/uploads/2021/03/hus-tilinpäätös-ja-toimintakertomus-2020.pdf>

https://www.hel.fi/static/kanslia/Julkaisut/2021/helsinki_tilinpäätös_2020.pdf

<https://www.paijatateri.fi/yritys/vuosikertomus-2020/>

Kokkien valmistamaa herkkua, jossa Hannun Gluteeniton leipä, Vaasalaista ahventa ja paikallisen perunanviljelijän sadosta valmistettua perunasalaattia.

Vuosi 2022 on Kauhajoen Ruokamessujen 30 juhlavuosi

Teksti RIITTA ALAPIHA | Kuvat KAUAHAJOEN RUOKAMESSUT

Koronan vuoksi jo kahteen kertaan perutut Kauhajoen Ruokamessut uskoo vahvasti siihen, että vuosi 2022 on messujemme 30 juhlavuosi. Ruokamessut järjestetään Kauhajoen kaupungin omistamassa, historiallisen upeassa Hämes-Havusen talonpoikaistalossa ja sen laajassa pihapiirissä.

Hämes-Havuseen tullaan 2.–4.9.2022 nauttimaan toinen toistaan upeampien ruokaesitysten ja mielenkiintoisten vieraiden kohtaamisista, yli 150 näytteilleasettajan upeista lähituotteista ja erityisesti monista mielenkiintoisista ja maukkaista uutuustuotteista, joita pienyrittäjät maistattavat ja testaavat tapahtumaan saapuvilla messuvierailla.

Reilu kaksi viikkoa ennen messuja Hämes-Havusessa aheretaan oman henkilöstön ja talkoolaisten voimin markit siihen malliin, että näytteilleasettajien on hyvä tulla lähiruoka-areenalle esittelemään, maistattamaan ja myymään tuotteitaan messuvierailla.

Kun messujen näytteilleasettajat saapuvat osastojaan rakentamaan, aloittaa se neljän päivän tauottoman järjestelytyön järjestävälle taholle. Juontaja, kokit, kuuluttaja, esiintyjät,

äänentoistomies, valokuvaaja, puhtaanapito, sähkömies, rakennusmies, traktorikuski, toimitsijat, järjestysmiehet, lipunmyyjät, messubussinkuljettajat, liikenteenohjaajat, yövahdit, jne. tekevät työtään, että näytteilleasettajat saavat keskittyä omaan leipätyöhönsä ja messuvieraat viihtyvät, tapahtuma sujuu ongelmitta ja onnistuu yli odotusten.

Vaikka tapahtumapaikkamme sijaitsee viljavien peltöjen keskellä, me järjestämme sinne kolmenpäivän ajaksi näytteilleasettajille messuhalliolosuhteet, messuvieraille viihtyisän pohjalaismiljöön, jossa kaikki toimii ja palvelu pelaa. Kelien kohdalle toivomme parasta, että pouta pysyisi ja tuulet puhaltaisivat leutoina.

Talkootyönvoimaa ja talonpoikaistalon naapurustoa ei voi koskaan liikaa kiittää. Me emme saisi aikaan tällaista tapahtumaa paikakunnallamme, jollei meillä olisi paljon järjestötoimijoita, jotka toimintavaroja saadakseen urakoivat tämän tapahtuman kokoon kanssamme. Eikä meillä olisi tällaista tapahtumaa, jollei naapurusto myöntämielisesti jokavuotiseen tapahtumaan suhtautuisi ja antaisi meille mm. peltöjaan parkkialueiksi.

Syksyn 2022 promokuvauksissa oli koolla messujen yhteistyökumppaneita ja usko tulevaan oli vahva.

Kylmä kurkkukeitto, syötäviä kukkia, Lumina Siemennäkkäri ja Alavuden Öljynpuristamon juureslevitteet.

Kun jokainen tekee oman osa-alueensa kunnialla, toinen toistaan arvostaen ja kokonaisuuden ymmärtäen, silloin saamme aikaan isoja ja voimme tapahtuman jälkeen todeta, me teimme sen yhdessä jo 30. kerran.

Aurinkoista syksyä ja sadonkorjuun aikaa, nähdään Ruokamessuilla 2.–4.9.2022

Kirjoittaja on Kauhajoen Ruokamessujen messupäällikkö
[#ruokamessut](#) [#hämeshavunen](#) [#kauhajoenkaupunki](#) [#lähiruoka](#)

Ruokamessujen ohjelmavalla esiintyvät kokki Nanna Rintala ja kalastaja Tom Blom.

Kuhasalons virkistysalueen uudistus Joensuussa

Teksti PAULA LAMMINSALO | Kuvat SANTERI KORHONEN

Taustaa

Joensuun ruutukaavakeskustan läheisyydessä on reilun 50 hehtaarin laajuinen aikaisemmin Penttilän sahan omistuksessa ollut metsäinen alue, joka siirtyi 2000-luvun alusta kaupungin omistukseen. Myös entinen saha-alue siirtyi kaupungille vuonna 2008, jonka jälkeen alueella alkoi tuolloin Suomen suurin pilaantuneen maan puhdistusoperaatio. Vanha saha-alue on kaavoitettu nykyisin kerrostalovaltaiseksi asuinalueeksi, mutta Kuhasalons alue on turvattu virkistysaluekäyttöön osayleiskaavalla. Ensimmäiset uudet kerrostalot valmistuivat Penttilänrantaan syksyllä 2013 ja koko alueen rakentaminen kestää vuoteen 2030 asti.

Kuhasalons virkistysalueelle on tehty yleiskaavan mukaisesti hoito- ja käyttösuunnitelma, joka on jo kertaalleen päivitetty vuonna 2013. Kaupunki päivittää hoito- ja käyttösuunnitelmat noin kymmenen vuoden välein, joten uusi päivitys on ajankohtainen muutaman vuoden päästä. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyjen hoitotoimenpiteiden tavoitteena on luoda ja turvata monimuotoisen ja monipuolisen luonnonympäristön säilyminen sekä parantaa alueen virkistyskäyttämahdollisuuksia.

Luontoa, historiaa ja nykypäivää

Luonnon- ja luonnonmaisemansuojelun kannalta merkittäviä kohteita Kuhasalossa ovat Tikanniemen lehtoalue Kuhasalons eteläpäässä sekä länsirannan metsät, Saarelan rantalehto ja ruovikko, Kalmoniemen ruovikko ja rantaluhta sekä Penttilän viitasammakoesiintymä Ukonlahdessa.

Kuhasalo on myös kulttuurihistoriallisesti tärkeä alue Joensuussa, sillä alueella on sijainnut vuonna 1534 perustettu luostari. Luostarin paikalle on jälkikäteen toteutettu erämaaluostarin muistomerkki.

Alueelta löytyy myös vanha louhos ja Pyhäselän syväväylän vanha väylämerkki.

Kuhasalossa sijaitsevat Joensuun kalastuskunnan ja Joensuun Ladun virkistysmaat. Kesäaikaan alueella sijaitsee myös lampaiden lähilaidunnusalue.

Kuhasaloa voi helposti kuvailla Joensuun kaupungin tärkeimmäksi ja suurimmaksi helposti saavutettavaksi lähivirkistysalueeksi. Sen merkitys kasvoi varmasti myös viime vuonna alkaneen koronaviruksen myötä. Alue houkuttelee kävijöitä lähiasukkaiden lisäksi myös muiden kaupunginosaisten ja lähikuntien asukkaista. Tärkeimpinä

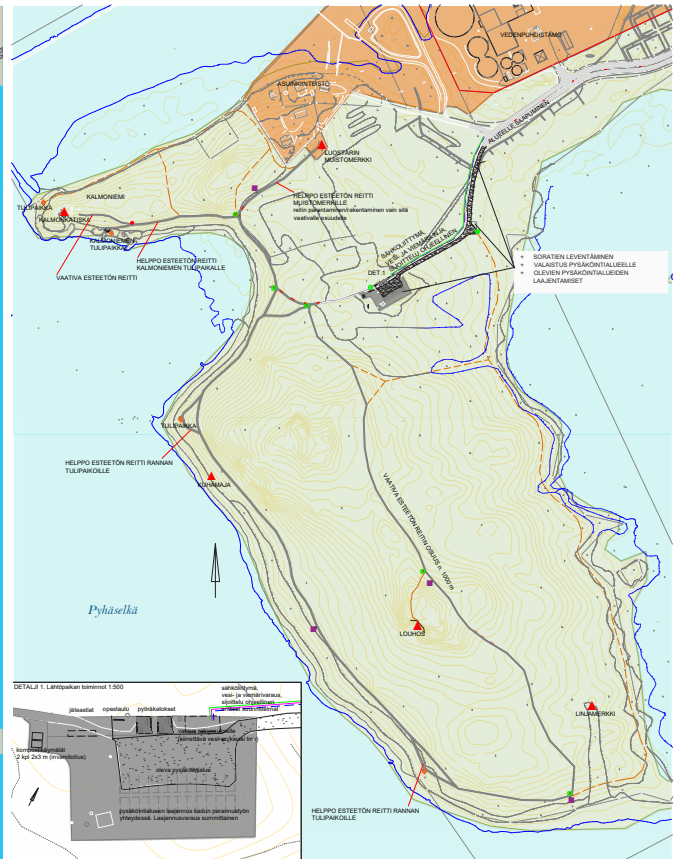
ympäri vuotuisina käyttäjinä alueella ovat kävelijät, lenkkeilijät, maastopyöräilijät, kalastajat, luontoretkeilijät ja koirien ulkoiluttajat.

Virkistysalueen nykyinen reitistö ja osa tulipaikoista on muodostunut osin pelkän käytön seurauksena. Suurentuneet kävijämäärät ovat lisänneet luontoympäristön kulumista entisestään. Alueelle ei ole aiemmin rakennettu erillisiä reittejä. Reitit eivät ole myöskään nykyisellään esteettömiä, joten niihin kohdistuu selkeä parannustarve esteettömyyden lisäämiseksi. Myös alueen huoltorakenteissa ja pysäköintialueissa on puutteita, jotka tuovat omat haasteensa turvallisuudelle ja alueen ylläpidolle.

Suunnittelua

Kuhasalons virkistysalueen kehittäminen on ollut kaupunkirakennelautakunnan investointiohjelmassa lähivuosille, mutta viime syksynä valtion ilmoittama haku kuntien lähivirkistysalueiden kunnostus- ja kehittämisavustukselle sai meidät nopeuttamaan alueen suunnittelua ja rakentamista vuodelle 2021.

Alueen suunnittelu tehtiin omana työnä kaupunkirakennepalveluissa. Suunnittelussa huomioitiin hoito- ja käyttösuunnitelmassa esille tuodut parannustoimenpiteet.

Kaupunkirakennepalvelut vastaa:

- joukkoliikenteestä
- koulukuljetusten järjestämisestä
- matkojen välityskeskusten toiminnasta
- kaupungin maaomaisuudesta (kiinteistönmuodostus, metsät, paikkatieto sekä tontit ja maa-alueet)
- kaavoituksesta
- liikennesuunnittelusta
- katujen ja puistojen hoidosta sekä suunnittelusta ja rakentamisesta

Kaupunkirakennepalveluissa on 251 vakinaista työntekijää, joiden lisäksi vaihteleva määrä määräaikaista työvoimaa.

Knoppitietoa Joensuusta:

- katuja noin 430 km
- jalankulku- ja pyöräteitä n. 350 km
- Joensuun sisäisistä matkoista n. 45 % tehdään jalan tai pyöräillen
- hoidettuja viheralueita 183 hehtaaria
- leikkipaikkoja noin 100 kpl
- metsäomaisuutta yli 9100 hehtaaria

Toteutettavia töitä:

- Reittiverkoston kehittäminen, esteettömien reittien toteuttaminen n. 2,5 km.
- Virallisten tulipaikkojen (6kpl) ja levähdyspaikkojen toteuttaminen
- Kuivatuksen parantaminen
- Louhosalueen turvallisuuden parantaminen aitaamalla
- Huoltotilojen toteuttaminen (huoltokatos, käymälät, syväkeräysjäteastia, roska-astiat)
- Opastetulo ja -kyltit
- Pyöräpysäköinnin rakentaminen
- Näkymien ja polunvarsien raivaus

Kuulutus maisematyöluvan hakemisesta Kuhasalons alueelle sai monen haukkomaan henkeään. Monella oli huoli, että alue muuttuisi liikaa. Suunnitelmaluonnoksessa mainitut esteettömät reitit, olevien reittien leventäminen ja rakentamisen vaikutukset olevaan ympäristöön korostuivat myös maisematyölupahakemuksen tulleissa huomautuksissa. Lupaprosessin aikana suunnitelmaluonnosta esiteltiin myös kaupungin yhteistyöfoorumeille: nuorisovaltuustolle, vanhusneuvostolle ja vammaisneuvostolle. Pidimme myös vaapaumuotoisen keskustelutilaisuuden suunnittelun muutoksista Joensuun seudun

luonnonystävät ry:n kanssa.

Saimme virallisten maisematyöluvan liittyvien huomautusten lisäksi myös lausunnot kaupungin yhteistyöfoorumeilta, ELY keskukselta ja vastuulliselta museoviranomaiselta. Muuta palautetta saapui kaupungin someen, palautejärjestelmään ja sähköposteihin; toiset puolesta, toiset vastaan. Alueen suosio, luonnonympäristö ja toisaalta myös kohennuksen tarve oli huomioitu lähes joka viestissä. Kaikille avoimet käymälät ja helppokulkuiset, ei liian leveät reitit, etenkin tulipaikoille korostui monessa alueen kohennusta koskevassa toiveessa.

Kaupunkiympäristön toimialakokonaisuus 1.8.2021

Huomautuksista, keskusteluista ja esittelyistä poiki muun muassa tarkennuksia suunnitelmaluonnokseen, reittien leveyteen ja lupaus yhteistyön jatkumisesta esimerkiksi vammaisneuvoston kanssa kokemusasiantuntijakävelyjen merkeissä, jonka tuloksia käytetään jatkossa alueen opastuksissa.

Kavensimme rakennettavien esteettömien reittien leveyksiä ja korostimme olevan ympäristön ja alueen erityispiirteiden huomioimista reitin linjaamisessa ja rakentamisessa. Etsimme sitä kompromissia, millä saisimme suositun virkistysalueen esteettömyyttä parannettua, sen kulumista kuriin ja helpotettua tulevaa alueen hoitoa ilman nykyisen ympäristön liiallista muokkausta.

Työt käynnistyvät

Alueen rakentaminen toteutetaan kaupungin omana työnä. Työt käynnistyivät puiden poistoilla huhtikuun lopussa. Kaadettavat puut katselmoitiin ennen kaatoa Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen edustajan kanssa käydyn maastokäynnin yhteydessä. Aiemmin oli myös sovittu, että isommat puut jätetään alueelle lahoppuiksi. Puiden kaato tehtiin metsurityönä.

Alueella pidettiin huhtikuussa myös maastokatselmus Pohjois-Karjalan museon arkeologin kanssa, jonka kanssa sovittiin mm. rakentamistapa etenkin arkeologisesti arvokkaalla vanhan kalmiston ja luostarin alueella Kalmoniemen puolella.

Reittien rakennustyöt aloitettiin toukokuussa. Rakennustyöt aloitetaan reitin ja tulipaikkojen rakentamisella. Reittien

rakentamisen jälkeen työt siirtyvät lähtöpaikan, pysäköintialueen ja tien parantamiseen. Lähtöpaikan ja reittien osalta työ valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä.

Paikan keskeneräisyydestä riippumatta alueella on saanut käydä liikkumassa koko työmaan ajan. Jo valmistuneet tulipaikat houkuttelevat kävijöitä, joille olemme vielä joutuneet ohjeistamaan omien polttopuiden tuomista. Alueen puuhuolto pyritään saamaan toimintaan talveen mennessä.

Kesällä 2021 kuvattua, vielä tuolloin keskeneräistä, reittiä voi käydä katselemassa virtuaalisesti osoitteesta Mapillary.com, painamalla explore map data ja kirjoittamalla hakuruutuun tekstin Kukkosen saari.

Kirjoittaja toimii Joensuun kaupungilla puistosuunnittelijana

Harjoittelijana Joensuun kaupunkirakennepalveluissa

Teksti ja kuvat PAULA LAMMINSALO

Viittä vaille valmis energia- ja ympäristötekniikan insinööri **Santeri Korhonen** on ollut kesän ajan harjoittelussa Joensuun kaupunkirakennepalveluissa. Alun pitäen sukulaisen vinkin perusteella opinnäytetyöhön liittyvään harjoitteluun tullut Santeri opiskelee viimeistä vuotta energia- ja ympäristötekniikkaa LAB ammattikorkeakoulussa Lahdessa.

Miten päädyit Joensuun kaupunkirakennepalveluihin töihin?

Olin jo viime vuonna liikennesuunnittelussa opinnäytetyöhön liittyvässä harjoittelussa. Teen opinnäytetyötä ihmisten käyttäytymisestä kiertoliittymissä. Olen mm. tutkinut miten kiertoliittymän geometria vaikuttaa ajonopeuksiin, väistämisiin ym. Liikennesuunnittelusta soiteltiin vuoden alusta, ja toivottiin harjoitteluun myös tälle vuodelle. Opintoihin kuuluu yhteensä 5 kk harjoittelua, jotka tein kaikki kaupunkirakennepalveluissa. Koronatilanteen vuoksi tämä oli ok, vaikka ideaali ei olekaan olla yhdessä paikassa kaikkea harjoittelua.

Mitä töitä olet tämän harjoittelun aikana tehnyt?

Pääsääntöisesti kaupungin katujen ja puistoalueiden 360-kuvaamista Mapillary -sovellukseen. Kaupunkirakennepalveluissa on ollut tarve tähän työhön, jota on tehty koko kesän ajan. Tämän lisäksi olen tehnyt kaavoitukselle rantaosayleiskaavaan liittyvää inventointityötä, liikennesuunnitteluun liittyvää 360 kameralla tehtävää liikennelaskentaa, harjoitellut

asemakaavamuutosten OASin tekoa ja esteettömyyskartoituksen osittaista tekemistä Kuhasalon virkistysalueelle. Minut on otettu hyvin vastaa, ja apua on saanut, kun on tarvinnut. Kaupunkirakennepalvelut ei ollut ennen ensimmäistä harjoittelua tuttu, mutta opiskeluaikana Lahdessa olin tutustunut mitä asioita kaupunkirakennepalveluissa on. Suosittelen lämpimästi opiskelijoille harjoittelua kaupungin tai kunnan organisaatioissa.

Millaisia töitä toivoisit tulevaisuudessa tekeväsi?

Kiinnostuksen kohteena olisi joku liikuntaan liittyvä suunnittelutyö, varsinkin lapsille ja nuorille tulisi saada yhdenvertaisia liikkumisen mahdollisuuksia. Kaupungin tulisi pystyä tarjoamaan erilaisia paikkoja liikkumiselle. Lasten ja nuorten liikkumattomuus on iso ongelma. Nyt syksyn aikana aion saada kouluhommat päätökseen, ja alan katselemaan löytyisikö minulle jatkossa oman alan, yhdyskuntasuunnittelun töitä.

Tietoikkuna Joensuun kaupunkirakennepalveluista:

Joensuun kaupunkirakennepalvelut ovat osa kaupunkiympäristön toimialaa, joka osaltaan varmistaa kaupunkilaisten arjen toimivuuden. Toimialaan kuuluu kaupunkirakennepalvelujen lisäksi lupa- ja viranomais-toiminnot (rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, pysäköinninvalvonta ja alueellisen jätelautakunnan alaiset tehtävät), tilakeskus (toimitilojen vuokraus, kunnossapito, kiinteistönhoito ja toimitilojen suunnittelu ja rakennuttaminen) ja Joensuun Vesi – kunnallinen liikelaitos

Marja Kolun taideteos Aatamin puraisu ja Rastatukkainen soffa vanhassa Lutakonpuistossa.

Jyväskylän ensimmäinen esteetön liikunta- ja leikkipaikka Lutakkoon

Teksti ja Kuvat TIMO MATTILA

Suunnittelu

Jyväskylään rakennettiin kaupungin ensimmäinen kokonaan esteetön liikunta- ja leikkipaikka Lutakon kaupunginosaan. Jyväskylän kaupungin Kaupunkirakennepalveluiden Liikenne- ja viheralueet teetti Lutakon esteettömän liikuntapaikan ja leikkipuiston viherakennussuunnitelman ja siihen liittyvät muut asiakirjat. Suunnitelman on teettänyt Jyväskylän kaupungin rakennuttajahoronomi Leena Rapo ja suunnitelman laati jaksi valittiin WSP Finland Oy.

Lutakonpuisto on rakennettu 2006-2007 ja rakennettiin korkeatasoiseksi oleskelu- ja toimintapuistoksi. Lutakonpuiston

rannan tuntumassa on myös uimaranta. Lutakon liikuntapaikka ja leikkipaikka sijoituu Lutakonpuiston pohjoispuolelle Rantaraitin jäädessä sen itäpuolelle. Lutakon liikunta- ja leikkipaikan alueen yleisilme oli ennen rakentamista puistomainen. Korkeat kerrostalot ja Jyväsjärven läheisyys ovat tärkeä osa alueen identiteettiä. Käsiteltävän alueen pinta-ala oli noin 2300 m² ja se sijaitsee kaavallisesti VP-alueella. Rakennuspaikka oli loivasti viettävä nurmipintainen alue, jolla sijaitsee muutamia puita ja alueen länsireunassa kasvavia pensasistutuksia. Aluetta rajaa kolmelta sivulta kevyen liikenteen väylät;

länsisivu rajoittuu kerrostalotontteihin. Lutakonpuistossa on asemakaavassa ohjeellinen aluevaraus leikkipuistolle ja kaavavaiheessa on kuultu osallisia. Uusi leikkipuisto Lutakkoon esitettiin KymppiV-ohjelmassa (viherpalveluohjelmassa) keväällä 2019, jolloin raportti oli nähtävillä, siihen liittyen pidettiin asukastilaisuus ja ohjelma hyväksyttiin lautakunnassa. Keväällä päivitettyssä KymppiV2020-29 -raportissa päivitettiin leikkipuiston rakentamisen aikatauluksi kesä 2021. Liikuntapaikkaan liittyen asukkaita on kuultu Rantaraitin Master Planin yhteydessä.

Suunnitteluprosessin alussa käyttäjille järjestettiin nettipohjainen lähtötietokysely esteettömyyteen liittyvistä toiveista ja kokemuksista. Suunnittelun edetessä pyydettiin palautetta myös suunnitelmaluonnokseen havainnollistavan videoesityksen avulla. Kerätty palaute pyrittiin ottamaan huomioon suunnittelussa. Palautteen perusteella tehtiin muutoksia mm. liikuntavälineiden sijoituspaikkoihin ja samoin toivottiin, että kuntoluopaikka palvelisi eritasoisia käyttäjiä. Harjoittelumahdollisuuksia lisättiin omaa kehonpainoa hyödyntävän, hyvin monipuolisen liikuntavälineen (Gritbird) avulla. Suunnitelmaluonnos on esitetty myös vanhus- ja vammaisneuvostolle, joiden palautteet otettiin huomioon rakennussuunnitteluvaiheessa. Vanhusneuvoston palautteen mukaisesti suunnittelualueelle lisättiin istuimia sekä kiinnitettiin erityistä huomiota esteettömään kulkuun heikompinäköisten näkökulmasta. Lutakon esteetön liikuntapaikka on osa Suomen suurinta ulkokuntosalia, joka on rakennettu Jyväskylän rantaraitin varrelle vaihteittain useiden vuosien aikana. Suunnitelma pohjautuu aiemmin laadittuun Suomen suurin ulkokuntosali –master planiin.

Kokonaisuus sijoittuu Kehä Vihreälle, jonka puitteissa kohteeseen sijoitetaan taideos Kehä Vihreän taidekonseptin mukaisesti. Suunnitteluprosessin yhteydessä haettiin valoa ja ääntä hyödyntäviä taideideoita ideakilpailun muodossa. Voittajaksi valittiin WSP Finland Oy:n toteuttama suunnitelma "Veden liike", jossa käytetään hyväksi ääni- ja valotaidetta.

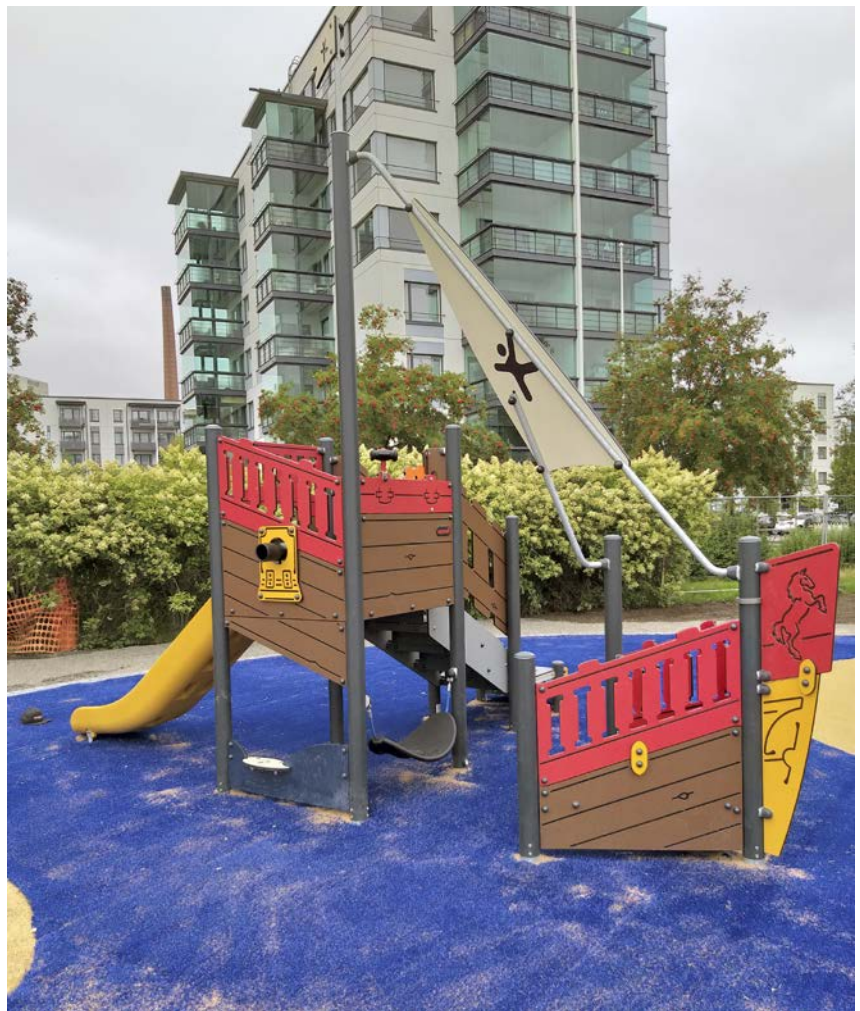
Suunnitteluratkaisut

Suunnittelun tavoitteena on ollut luoda liikunta- ja leikkipaikkakokonaisuus, joka on esteetön mahdollisimman monen erityisryhmän näkökulmasta tarkasteltuna. Kokonaisuus koostuu suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsevasta liikuntapaikasta sekä pohjoisen puolelle jäävästä leikkipuistosta, jotka on rajattu toisistaan leveällä istutusalueella.

Leikkipuiston teemaksi on valittu järvi. Kokonaisuus muodostuu "järvestä ja saarista", jotka toteutetaan sinisellä ja hiekan värisellä hiekkatekonurmella. Teeman korostamisen lisäksi hiekkatekonurmenviennillä on tärkeä rooli tilan hahmottamista helpottavana tekijänä heikkonäköisille. Hiekkatekonurmipintaistaleikkialuetta kiertää kivituhkapintainen polku, joka helpottaa heikkonäköisten orientoitumista

Lutakon esteetön liikunta- ja leikkipaikka.

Leikkipaikkaa.

toimien samalla aistipolkuna erituoksuisine- ja tuntuksine sekä kirkasvärisine kasveineen. Polun reunoille on sijoitettu istuskelu- ja piknikpaikat lepohehtä varten.

Myös välinevalinnat korostavat järvi-teemaa – kokonaisuudessa on mukana laiva, köysitikkaat ja ankkuri. Välinevalinnoilla on pyritty mahdollistamaan yhdenvertainen

Gritbird-ulkoliikuntaväline.

Liikuntapaikka.

Leikkipaikka ja liikuntapaikka rakenteilla.

Liikuntapaikka.

leikki mahdollisimman monen lapsen näkökulmasta katsottuna. Suunnittelussa on otettu huomioon erilaisia rajoitteita tai häiriöitä, joista esimerkkeinä liikuntarajoitteisuus, näkö- ja kuulovammat sekä autismi. Useat välineet mahdollistavat leikkiin osallistumisen pyörätuolilla, heikkonäköisyys on huomioitu välineiden väreissä, moni välineistä harjoittaa kuulorajoitteisten usein heikompa tasapainoaistia tai mahdollistaa autistisen lapsen leikkimisen halutessaan yksin - mutta muiden läheisyydessä. Välineet on sijoitettu väljästi siten, että myös apuvälineiden kanssa leikkiminen onnistuu luontevasti. Alueen pohjoisosassa säilytetään nykyinen, puiden katveessa oleva nurmialue, joka jää vapaan leikin alueena osaksi puistoa.

Liikuntapaikan kuntoilu muodoksi on valittu circuit training, joka on klassinen kuntopiirityyppinen harjoittelumuoto. Kuntoilu muodossa yhdistyvät vastusharjoittelu ja aerobiset liikkeet, joita tehdään peräkkäin joko toistokertoja tai aikaa laskien. Liikuntapaikka on ympyrän muotoinen alue, jonka kehälle on sijoitettu monipuolisia, esteettömiä liikuntavälineitä. Välineiden sijoittelussa on otettu huomioon riittävä väljyys, minkä lisäksi alueen

keskelle on jätetty vapaata harjoittelutilaa. Välineet ovat helppokäyttöisiä ja niihin on integroitu opastekuvat havainnollistamaan kussakin välineessä tehtäviä harjoituksia. Osa välineistä on käytettävissä suoraan pyörätuolista käsin. Ympyrän viereen sijoitetaan lisäksi erilliselle alueelle järvitte- maa tukeva, linnun muotoinen Gritbird-ul- koliikuntaväline.

Pinta toteutetaan hiekkatekonurmi- pintaana, mikä mahdollistaa esteettö- män pääsyn harjoittelupisteille myös apu- välineitä tarvitseville. Alueen väritys on suunniteltu siten, että välineet erottu- vat selkeästi alustastaan ja ovat näin hel- pommin havaittavissa myös heikkonäköi- sille. Lisäksi alustan yhtenäinen väritys ni- voo liikuntapaikan ja leikkipuiston yhtei- näiseksi kokonaisuudeksi. Alueelle johtaa kaksi selkeää, kivituhkapintaista käytävää, joista toinen yhdistyy leikkipuistoon joh- tavan käytävän kanssa muodostaen koko- naisuudelle yhteisen sisäänkäynnin opas- teineen ja pyörätelineineen.

Kokonaisuudessa otetaan huo- mioon levähdyspaikkojen tarve, minkä li- säksi alueelle asennetaan roskakoreja. Ko- konaisuutta jäsennetään uusilla istutusalu- eilla, jotka koostetaan allergisoimattomien lajien joukosta. Koko alueen tasaukseen tehdään hienosäätöä, mutta korkoerot hoi- tuvat jatkossakin loivilla luiskilla ilman ra- kenteellisia ratkaisuja. Liikuntapaikan ra- kentamisen yhteydessä kohteeseen asen- netaan myös valaistus, minkä lisäksi toteu- tetaan suunnittelukilpailun avulla tuotetta- vaa ääni- ja valotaidetta.

Rakentaminen

Rakennuttajana ja turvallisuuskoordinaa- torina kohteessa toimi viherrakennuttaja Timo Mattila. Jyväskylän kaupungin inves- tointiohjelmassa on varaus Lutakon es- teettömän liikunta- ja leikkipaikan raken- tamiseen vuodelle 2021. Tämä on Kaupun- gin Liikenne- ja viheralueiden ja Liikunta- palveluiden yhteishanke. Urakan kilpailu- tus aloitettiin maaliskuussa 2021 laatimalla tarjouspyyntö hankkeesta. Tarjouspyyntö laadittiin siten, että urakoitsijat antavat tar- jouksen kokonaisurakkana, siihen sisältyi leikkiväline- ja kalustehankinnat sekä va- laistuksen rakentaminen. Halvimman tar- jouspyynnön täyttävän tarjouksen jättä- nyt urakoitsija VRJ Etelä-Suomi Oy valittiin päätoteuttajaksi urakalle. Alkupe- räinen aikataulu rakentamiselle oli tou- kokuusta elokuun loppuun. Kesäkuussa

Sadepilvi-taideteos suunnitelma vaiheen havainnekuva.

aloitettiin liikunta- ja leikkipaikan rakenta- minen, koska leikkivälineiden ja kalusteiden toimitusajat ovat pitkiä.

Rakentaminen on Lutakossa haasteel- lista, sillä se on entistä teollisuusaluetta. Maaperä voi olla saastunutta ja kaivettavat maamassat voivat sisältää rakennusjätettä. Alustavissa tutkimuksissa todettiinkin työ- maa-alueella olevan maassa saastuttavia ai- neksia ja maaperässä rakennusjätettä. Työ- maa-alue oli hyvin pienialainen, eikä siellä ollut mahdollisuutta läjittää maamassoja tutkimuksia varten, joten maamassat jou- duttiin ajamaan väliaikaiselle läjitysalu- eelle. Kaivutöiden aikana mitattiin maape- rän saastuneisuutta jatkuvasti ja tarkastet- tiin kaivumaiden rakennusjätepitoisuuksia. Kaivettujen maamassojen joukossa oli niin paljon rakennusjätettä, että maamassasta jouduttiin seulomaan rakennusjäte erilleen ja viemään se kaatopaikalle. Maaperässä ei ollut raja-arvot ylittäviä määriä saastu- tavaa aineksia, joten maa-ainekset voitiin seulonnan jälkeen läjittää maankaatopai- kalle. Leikkipaikan osalta leikkivälineiden

toimituksissa oli ongelmia leikkivälineiden laadussa ja toimitusten ajoituksessa.

Lutakon liikunta- ja leikkipaikan yhti- teen rakennettiin Sadepilvi-taideteos, jonka suunnitelmat eivät olleet valmiina, kun puiston tarjouspyyntö laitettiin lasken- taan. Taideteoksen rakentaminen liitettiin Lutakon esteettömän liikunta- ja leikkipai- kan urakkaan lisätyönä. Taideteoksen to- teuttamisessa on ollut ongelmia ja on jou- duttu miettimään, miten se saadaan teh- tyä suunnitelmien mukaiseksi. Taideteok- sen rakentaminen on vielä kesken tätä kir- joittaessa, mutta valmistuu piakkoin.

Lutakon esteettömällä liikunta- ja leik- kipaikalla pidetään avajaiset. Sinne kutsu- taan eri vammaisjärjestöjen ja vanhuspal- veluiden edustajia. Liikuntapalveluiden oh- jaajat esittelevät liikuntavälineiden toimin- ta- ja opastavat niiden käytössä. Avajaisiin pyritään saamaan puhujaksi lautakunnan puheenjohtaja. Taideteoksen suunnittelij- jat kertovat taideteoksen syntyyn vaikut- taneista visioista. Lopuksi julkaistaan Sa- depilvi-taideteos.

Henkilökuvassa Marja Romo

Teksti MARJA ROMO | Kuva MARKKU MONONEN

Otavan koulutilan taimisto- ja
puistopuutarhuri v. 1996–2014.
Nykyään Etelä-Savon ammattiopiston
(ESEDU) taitovalmentaja 2014–
KTN:n varapääluottamusmies
(Etelä-Savon Koulutus Oy)

Työtehtävät:

Otavan koulutila

Otavan koulutilalla työtehtäviini kuului opiskelijoiden ohjaus käytännön työtehtävissä taimistolla ja puistossa. Myös taimiston tuotannon suunnittelu yhdessä työkaverini **Rainer Girken** kanssa, kasvien lisäästyöt ja hoitotyöt taimistolla. Puiston hoito- ja uudistustyöt.

Kasvihuoneella päivystin joka neljäs viikonloppu. Päivystys oli lauantai-sunnuntai klo 8–16. Opiskelijoita oli mukana yksi tai kaksi. Tehtäviini kuului ruusujen, tomaatin ja kurkun keräystä, taimien hoitotöitä ja ohjausta.

Salosaari

Puutarha-alan ja maatalousalan opetus siirtyi Otavan koulutilalta Salosaareen metsäkoulun yhteyteen 2014. Kaksi ensimmäistä vuotta toimin puutarhurina Salosaareessa tehden kaikenlaisia töitä. Perustin uusia istutusalueita koulun piha-alueelle, esim.

kesäkukka- ja perennanäytemaat. Istutin myös marjapensaita, hedelmäpuita ja koriste pensaita opiskelijoiden opiskelua varten. Omenatarhan hoitotyöt, sisätiloissa olevien viherkasvien ja ulkona istutusalueiden hoitotyöt ja opiskelijoiden käytännön työn ohjaus kuuluvat myös työtehtäviini. 2016 työtehtäviini tuli myös kukka- ja puutarha-kaupan osaamisalan opetustyö.

Otavan Koulutilan luomumenatarha

Omenatarha on perustettu 2012 Luken, Otavan koulutilan ja venäläisen yhteistyökumppanin yhteishankkeella. Omenapuut on istutettu 2013 ja ne ovat venäläisiä ruvenkestäviä lajikkeita. Omenapuita on toistasataa, osa hidaskasvuisia puita. Hoidan omenatarhaa pääosin itse. Keväisin teet puiden leikkaukset, kesällä leikkaan nurmikon, kitken puiden alustat, trimmerillä leikkaan pitkät heinäalueet, lannoitan, kerään sadon. Toisinaan työkaverini **Monosen Markku** on minua avustamassa.

Mikkeli puisto

Avattu 2007. Toiminnasta vastasi Mikkelipuisto ry, joka hakeutui konkurssiin keväällä 2020.

Osuuskauppa Suur-Savo osti kesäkuussa Mikkeli puiston yhteistyökumppaninaan Etelä-Savon Ammattiopisto ESEDU, joka vastaa puutarha-alueiden ylläpitämisestä. Mikkeli puisto toimii puutarha- ja matkailualan opiskelijoiden oppimisympäristönä.

Mikkeli puistoon olen suunnitellut tänä keväänä 2021 Osuuskauppa Suur-Savon tapahtuma-alueen ja Stella-kauppakeskuksen osaston ja myös rakensin sitä. Istutin puistoon kesäkukkanäytemaan. Olen ollut mukana puiston kevät kunnostustöissä.

Opetustyö, Salosaassa olevat työt ja omenatarha vievät työajasta melkoisesti, että saa nähdä kuinka ehdin jatkossa Mikkeli puistoon töihin.

Minä itse:

Olen 62-vuotias, naimisissa. Minulla on kolme aikuista lasta. Olen lukenut Ilomantissa puutarhatyöntekijäksi 1980–81 ja sen jälkeen puutarhuriksi Harjussa 1982–83. 2001 valmistuin maisemarakentamisen hortonomiksi Otavasta. Työurani on ollut koko ajan puutarha-alalla. Kukkakaupoissa, Mikkelin kaupungilla, omassa yrityksessä ja viimeisin koulutuksen parissa.

Minusta on mukavaa saada tehdä monipuolisia töitä ja varsinkin ulkona tehtävät työt ovat minusta parhaita.

Nelimarkka-museo, Etelä-Pohjanmaan aluetaidemuseo

Teksti SANNA MATINTUPA | Kuvat ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Alajärven kaupunki sijaistee Etelä-Pohjanmaan Järvisuudella. Meitä alajärveläisiä on n. 9000. Meillä Alajärvellä on paljon hienoja nähtävyyksiä esim. erilaisia **Alvar Aalton** suunnittelema kohteita, mutta tässä pienessä jutussa keskityn Nelimarkka-museoon, joka on Etelä-Pohjanmaan aluetaidemuseo.

Taiteilija, professori **Eero Nelimarkka** (1891–1977) syntyi Vaasassa, mutta hänellä oli vahvat sukujuuret Alajärvellä. **Akseli Gallen-Kallela** neuvoi Nelimarkkaa lähtemään hakemaan oppia Pariisin taideakatemiasta. Nelimarkka oli tuolloin noin 20 vuotias ja hänellä oli pikkuliljaa herännyt kiinnostus taiteeseen. Nelimarkka innostui Pariisin matkan jälkeen matkustamisesta ja hän matkusteli useissa eri maissa ja eri mantereilla. Nelimarkka järjesti ensimmäisen näyttelynsä 1913 Vaasassa. Hänen maalauksissaan on Etelä-Pohjalaisia maisemia, joka teki hänestä Lakeuden tulkin.

Nelimarkka-museo on avattu vuonna 1964. Museon rakennutti **Eero Nelimarkka**. Museon on suunnitellut arkkitehti **Hilding Ekelund**. Päätös museon perustamiseen Alajärvellä juonsi juurensa siitä, että taiteilija Nelimarkan mielestä taide kuului kaikelle kansalle. Nelimarkan museotoiminnalle asettamat tavoitteet olivat taiteen kansanomaistuminen, kansainvälistyminen ja taidekasvatuksen edistäminen.

Museolla järjestetään nykytaiteen näyttelyitä ja kansainvälisiä residenssiprojekteja. Museo tarjoaa kotimaisille ja ulkolaisille ammattitaiteilijoille mahdollisuuden työskennellä Villa Nelimarkassa (Nelimarkka-residenssi), joka on erillinen rakennus museon yhteydessä.

Lisää museosta ja sen toiminnasta: <https://nelimarkka-museo.fi/>

Eläkkeellä

Teksti ja kuvat JARMO LATVA-LUSA

Otsikoksi ajattelin ensin, eläke, golf ja korona, mutta jos kuitenkin vain pelkästään eläkkeellä.

1.päivänä syyskuuta tuli kuluneeksi kaksi vuotta eläkkeelle jäämistäni, ja mitä muutoksia se elämään toikaan. Asioita, joita ei oikeastaan osannut edes kuvitella, sitä vaan ajatteli, se on nyt vapaata töistä, ei tarvi joka aamu herätä tiettyyn aikaan lähteäkseen töihin. No, töihin ei tosiaan tarvinnut lähteä ja aikas nopeasti tottui myös siihen, ettei kelloa tarvinnut laittaa soittamaan tiettyyn aikaan. Oppi nukkumaan vähän kauemmin. Sai syödä aamiaisen kaikessa rauhassa, ilman mitään kiirettä ja just siinä asusteessa, mikä itsestä tuntui hyvältä. Minulle sanoi yksi kaveri kerran, muista Jarmo, että haet tai löydät elämäsi jotain tekemistä sitten kun eläkkeelle jää. Älä jää sohvalle homeessa makaamaan ja televisiota tuijottamaan. Siihen jää niin helposti koukkuun, eikä siitä tahdo päästä sitten myöhemmin eroon. Tämmöiselle ujolle ja hiljaiselle pohojalaa-selle yksineläjälle tuo mahdollisuus voisi olla hyvinkin lähellä. On siinä paljon muutakin. Kun työelämästä jää pois, sosiaalinen kanssakäyminen loppuu työkavereiden kanssa. Samalla kun jäin eläkkeelle, jäin myös KTL:n toiminnasta pois. Ainut on paikallisyhdistys, jonka hallituksen varajäsenenä vielä olen. Kun tuo sosiaalinen kanssakäyminen loppuu, niin silloin elämästä jää tosiaankin jotain pois. Entisten työkavereiden kanssa ei enää pidetä yhteyttä, samoin liiton henkilöiden kanssa yhteydenpito on jäänyt. Asiassa voi tietysti katsoa itseään peiliin, voi sitä itsekin ottaa yhteyttä, soittaa kavereille ja kysyä mitä kuuluu.

Onneksi hurahdin tuohon golfiin jo, kun jäin vuosilomalle ennen varsinaista eläkkeelle jäämistä. Olin tutustunut peliin jo Vaasassa asuessani 90-luvun alkupuolella ja silloin suoritin green cardin (golfin ajokortin, en silloin kuitenkaan alkanut pelata. Suoritin tuon kortin uudelleen 2017, mutta en alkanut silloinkaan vielä pelata. 2019 juhannusviikolla kun lomani alkoi, niin silloin se tapahtui. Kotiseuran Botnia Golf järjesti KKI hankkeen turvin kurssin golfin alkeista +55 vuotiaalle, siihen osallistuin ja se oli sitten menoa sen lajin kanssa. Minulta on moni kysynyt mikä on tasoituksesi, kun siellä niin paljon käyt. Olen vastannut että, ihan oman kunnan takia siellä kuljen, mitä nuista tasoituksista. Sen verran kuitenkin täytyy itseään kehua, viime kesänä, kun pelasın varsinaisesti ensimmäistä kesää, onnistuin par 3 väylällä tekemään hole in onen. Monet pelaajat eivät tuota "holaria" saa koko peliuransa aikana. On ihmisiä jotka sanovat, ettei tuo golf ole mitään urheilua eikä siinä saa liikuntaa, autolla vaan ajellaan reialt toiselle. Viime kesänä laskin, että tuolla kentällä tuli käveltyä n.650 km. Mielestäni aika hyvin. Jos pitäisi lähteä tienreunaan kävelemään sama määrä ja lykkäämään samalla jotain karräyä sekä välillä käsiään heiluttamaan, niin ei pö huvittaisi.

Toki muutakin on tullut eläkkeelle jäämisen jälkeen touhuttua. Talvella tein runsaan tunnin mittaisia kävelylenkkejä melkein joka toinen päivä. Kuntosalilla aloin käydä pari kertaa viikossa sekä keilahallilla kerran viikossa. Uintia en kuitenkaan ole vielä aloittanut,

allasvesien kanssa olin tekemisissä yli 20 vuotta, niin jotenkin ei vaan innosta, vaikka uiminen kuinka hyvää liikuntaa olisikin.

Aluksi mainitsin tuon koronan. Tosiaankin talvella 2020 olin kaverini kanssa Inglesissä pari viikkoa, ja tuolla toisella viikolla sielläkin tulivat rajoitukset voimaan. Sunnuntai aamuna 15. maaliskuuta siellä astui voimaan osittainen ulkonaliikkumiskielto, kaupassa ja apteekissa sai käydä. Kaupankin piti olla lähimarket, minne voi mennä. Poliisiautot kiersivät kaupungilla ja kuuluttivat

kaiuttimistaan rajoituksista sekä kehittivät pysymään hotellissa. Mekin kaverini Raimon kanssa saimme tutustua espanjalaisten poliisien puhutteluun, kun läksimme liian kauas kauppaan. Tuosta selvisimme omalla kielitaidolla (elokuva englantia) ja nykyaikaisilla tiedonsiirtovälineillä. Puhelimessa kun on kääntäjä, niin annoin kännykkäni poliisille, hän kirjoitti siihen espanjaksi ja kone käänsi sen suomeksi. Sakkoja emme saaneet, vaikka luulin jo hetken ja Raimollekin sanoin, kun poliisi nousi autosta, että noinkohan meille avataan takaovi ja saamme kyydin jonnekin. Onneksi ei sentään, pitkän kautta kuitenkin kiersimme takaisin hotellille emmekä poliiseja enää nähneet.

Korona on toki tuonut muitakin rajoituksia elämään, tansseissa en ole vuoteen käynyt. Eikä enää oikeastaan tee mielikään, olenkohan tullut vanhaksi, en ainakaan tunnusta. Tuolla golfkentällä on etäisyydet jo luonnostaan riittävät, vuosi sitten henkilökunnan puolesta siellä lainakärryjen kahvat desinfioitiin. Enkä ole kuullut, että tartuntaa sieltä olisi kukaan saanut.

Mitä muuta eläkkeellä olosta voisi sanoa, eläke on vaan niin pieni. Monasti asiasta kuulin, kun itse olin vielä töissä, nyt sen on vasta totaalisesti huomannut. En silti kuitenkaan kadu eläkkeelle jäämistäni, vaikka välillä tulee mieleen, että jotain työtä voisi vielä tehdä.

Olisiko otsikko ollut parempi eläke, golf, korona. Asiaa saa jokainen puntaroida mielessään.

Rakenna elämäsi eläkevuodet -tietoisuus verkossa

Tietoa ja keskustelua hyvinvoinnin vahvistamisesta uudessa elämänvaiheessa.

1.9. ja 9.9.2021 klo 13-14

Elämäni eläkevuodet -verkkovalmennus

Kahdeksan kerran maksuton verkkovalmennus juuri eläkkeelle jääneille tai pian eläköityville.

Keskustelua ja vertaistukea sekä motivaation herättelyä liikkumiseen ja mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen.

14.9.-2.11.2021, tiistaisin klo 13-14

Webinaari: Hyvinvointia eläkevuosiin

Ikäinstituutin järjestämä maksuton webinaari tarjoaa tietoa ja harjoituksia hyvinvoinnin vahvistamisesta eläkeiässä ja sen taitekohdassa oleville.

1.12.2021 klo 10-14

Lue lisää www.ikainstituutti.fi/elakevalmennus/ajankohtaista

Muistatko vielä satuja/tarinoita, joita olet itse kuullut tai lukenut jälkipolville?

Teksti PIRJETTA SIPIÄINEN-SALO

**Aloitetaan helpoilla näin
kesäloman jälkeisessä elämässä.**

1. Kulma? puukko? kissa? versta?
2. Suu? kukka? eväskori? susi?
3. Kurpitsa-kenkä? kello 12? prinssi?
4. Talo? hakku? omena? noita?
5. Pulla? silakka? monni? pilli?
6. Poika? katto? moottori? pieni?
7. Kärpänen? vyö? jättiläinen? villisika?

Pienen verryttelyn jälkeen hieman vaativampi osuus.

8. Salaisuus? Pulla+neljä lasta? skotlanninterrieri Nono?
9. Sinbad? Rok-lintu? Ali Baba? Alladin?
10. Hannu ja Kerttu? Ruusunen? Bremenin soittoniekat? Tittelintuure?
11. J C III? Kala? valkoinen iho? Korak?
12. Lilla Gubben? pisamat? apina? Annika?
13. Sekundantit? rouva Bonacieux? kardinaali? Planchet?
14. Pevensien lapset? fauni? Kaspian? puhuvat eläimet?

Nyt sitten viimeinen rutistus.

15. Sotkan muna? Pohjolan matriarkka? hauen leukaluu? kuvaelmasarja?

Muistithan ilmoittautua!

Varsinais-Suomen Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL ry
Kutsumme yhdistyksemme jäsenet vuosikokoukseen

Aika: Lauantai 20.11.2021 klo 8–19.50

Paikka: Viking-Line risteily reitillä
Turku-Ahvenanmaa-Turku

Ohjelma:

8.–8.15 Kokoon tuleminen Viking-Line
terminaalissa

8.20 Laivaan nousu M/S Amorella

8.30 Aamupala

10.30 Vuosikokous

14.10 Laivan vaihto Maarianhaminassa
M/S Viking Grace

14.30 Joulupöytä

19.50 Saapuminen Turkuun

Kokouksessa käsitellään
sääntömääräiset asiat.

Ilmoittautumiset su 17.10.2021 mennessä
osoitteeseen vsctl.ry@gmail.com tai
puhelimitse puheenjohtaja
Jari Lehdonkivelle 050 438 1742.
Ilmoittautumisen yhteydessä anna nimesi
ja syntymäaikasi.

Hallitus

*Varsinais-Suomen Tekniikan ja Erityisalojen
ammattilaiset KTL ry:llä on oma Facebook
ryhmä. Kutsu itsesi jäseneksi sisältää
tekemään, tehdään tänne yhdessä pöhinää!*

Pohjanmaan Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL ry

Sääntömääräinen syyskokous

Aika: 25.11.2021 klo 17

Paikka: Sokos Hotelli Lakeus Seinäjoki,
Torikatu 2 Seinäjoki

Kokouksessa käsitellään sääntöjen
syyskokoukselle määräämät asiat.

Tervetuloa!

Pohjanmaan Tekniikan ja Erityisalojen
Ammattilaiset KTL ry
Hallitus

Tule mukaan Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset KTL yhdistysten yhteisille pikkujoulujuhlille teatteriravintola Nyyrikkiin!!

Teatteriesitys KAAPPI AUKI!

Kaappi Auki! on uusi hulvaton ko-
media jossa entinen huippustailaaja
Make Mäkimaä jättää kaiken taak-
seen ja perustaa pukuvuokraamon,
jossa myy menneisyyttä puku pu-
vulta. Terttu Silvennoinen etsii kuu-
meisesti iltapukua pomonsa synty-
mäpäiväjuhliin ja joutuu kohtaamaan
oman epävarmuutensa astuessaan
Mäkimaan pukuvuokraamoon. Tä-
män lisäksi kaupungin kuumen juoru-
toimittaja Lisbeth Sohlberg kärkeäy
Maken kintereillä paljastaakseen tä-
män menneisyyden salaisuudet. Kun
lavalle astelee vielä keksitty Make
Mäkimaan, kaksoissisko on soppa
valmis. On aika nostaa kaikkien luu-
rangot kaapeista esille ja putsata pö-
lyt syrjään.

Rooleissa: Minna Kivelä ja Antti Taipale. Käsikirjoitus: Minna Kivelä ja Antti Taipale.

Teatteri-illallinen

Alkuruoka: porkkana-bataattikeitto talon patonkia ja hovijuustolevite

Lämminruokavaihtoehdot:

1. paistettua kampelaa á la meuniere ruohosipuliperunapyree
2. pippuroitua broilerinrintaa, konjakki-pippurikastike, riisiä ja paistettuja kasviksia
3. grillihärkää á la mexicana tulinen pippurikastike ja maalaislohkoperunat
4. suppilovahvero täytteisä savojinkaalikäryleet paistettuja kasviksia ja yrttidippi

Jälkiruoka: passionhedelmä pannacotta kahvi ja jälkiruokajuoma

Teatterimenu on laktoositon ja järjestyy tarvittaessa gluteenittomana.

Tarkempaa tietoa ruoka-aineista saa ravintolan henkilökunnalta.

Ilmoittautumisen yhteydessä ilmoita ruokavalintasi.

Lauantaina 11.12.2021 klo 17.30 alkaen

Ilta aloitetaan kokoon tumalla paikalle klo 17.30.

Teatteri-illallinen tarjotaan klo 18 ja teatteriesitys alkaa klo 20.

Jatkot ovat alakerran illatähdessä.

Nyyrikki löytyy Helsingin Käpylästä osoitteesta Pohjolankatu 2.

Näytös on loppuun myyty, paikkoja rajoitetusti, toimi nopeasti

Saimme varattua esitykseen 30 paikkaa, jotka täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ilmoittautuessa jäsenet ovat etusijalla. Yhdistyksen jäsenen osallistumismaksu on 26 €.

Jäsenten avetit ovat tervetulleita mukaan maksamalla 65 €.

Ilmoittaudu 31.10. mennessä

Sitovat ilmoittautumiset sähköpostilla osoitteeseen: paakaupunkiseudunktlry@gmail.com

ja saat vahvistuksen osallistumisestasi **2.11.**, jonka jälkeen varmistat paikkasi maksamalla
osallistumismaksun (26 €/jäsen, 65 €/avec) pääkaupunkiseudun yhdistyksen tilille
DANSKE BANK FI41 8000 1501 3543 86 tiistaihin 9.11. mennessä.

**Viitteeksi tieto jäsenyhdistyksestä (Pääkaupunkiseutu/Uusimaa),
sekä osallistujan nimi.**

Tervetuloa!

Pääkaupunkiseudun Tekniikan ja
Erityisalojen Ammattilaiset
KTL ry:n hallitus

Uudenmaan Tekniikan ja
Erityisalojen Ammattilaiset
KTL ry:n hallitus

Oikeat vastaukset: 1. Vaaherameren Eemeli, 2. Punahilkka, 3. Tuhkimmo, 4. Lumikki ja seitsemän kääpiötä, 5. Pekka Topohänkä, 6. Katto Kassinen, 7. Urhea pikkuräätäli, 8. Salaisuus-sarja, Enid Blyton, 9. Tuhannen ja yhden yön tarina, 10. Grimmien sadut, 11. Tarzan-kirjat, 12. Peppi-kirjat, 13. Kolme muskettisoturit, 14. Narnian tarinat, Clive Staples Lewis, 15. Kalevala

The image features a collection of autumn leaves in shades of yellow, orange, and red, scattered across a dark blue, textured wooden surface. The leaves are primarily on the left side, with some extending towards the bottom right. The text is centered in the middle of the image, written in a white, cursive script.

*Hyvää syksyä
jäsenille ja
lukijoille!*